

SLOVENSKI

ČEBELAR

V s e b i n a :

Z vršo na roje (Celostranska slika — foto Kraševce)	145	liko je čebel v panju? Med troti ni križancev. Bolezni čebelje zalege	165
Fr. L.: Cebelarjenje v kranjičih	146	Naša organizacija. Dopisi: Na Vranskem. Cebelarska podružnica v Mariboru. S seje širšega odbora čebelske podružnice v Ljutomeru. Cebelarska podružnica v Crnomlju	168
Virmašan: Se ne spleča	148	Zapisnik o drugi seji širšega upravnega odbora Cebelarske zadruge	169
Rado Ličan: Nekaj besed o topljenju in stiskanju voska	150	Delovanje izvršnega odbora Cebelarske zadruge	174
Rihar Jože: Značilnosti in bodoče naloge slovenskega čebelarstva	153	Delovanje nadzornega odbora Cebelarske zadruge	175
Rojec Vlado: Tajnosti prezimovanja (Nadaljevanje)	156	Zadružni vestnik	176
Videtič Barica: Pijače iz medu	160	Na ovitku: Mesečna opravila. Cebelarske potrebščine.	
Rihar Jože: Opazovalne postaje	162		
Kaj znancev že zasula je lopata			
Muravec Marjan, Marolt Mirko	164		
Mali kruhek: Tihotapstvo. Prepili, najboljše sredstvo proti voščnim veščam. Kristalizacija medu. Ko-			

List izhaja mesečno. Glavni in odgovorni urednik: Rojec Vlado. Izdaja Cebelarska zadruga za Slovenijo. Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani. Letna naročnina za zadržnike 40 din, za nezadržnike 60 din, posamezna številka 5 din. V inozemstvu stane list 80 din.

Mesečna opravila

Avgust — za čebele delopust, se glasi stara čebelarska prisloviča. Res je! Kar ozrite se okrog sebe! Travniki so pokošeni, njive pa pripravljene za ozimno setev. Slika pred čebelnjakom ni dosti bolj razveseljiva. Čebele se gnetejo na bradah panjev in preganjajo trote. Po sprašitvi matic so jim postali nepotrebni, pa so jim sedaj odpovedale hrano in stanovanje. Se pred kratkim so bili povsod dobrodošli, povsod z naklonjenostjo sprejeti in postrženi. Sedaj pa so jim vsa vrata zaprta, vse svoboščine ukinjene. In če se kateremu le posreči zmuzniti se nazaj v panj, ga že čez nekaj trenutkov privlečejo ogorčene stražnice spet na plan, včasih mrtvega, največkrat pa tako zmrcvarjenega, da ga mine vse veselje do nadaljnjih poizkusov vtihotapljanja.

Preganjanje trotov ne nastopa pri vseh družinah naenkrat, tudi ne vsako leto ob istem času. Pri nekaterih družinah sploh izostane. In na te moraš biti posebno pozoren. Lahko so brezmatične, lahko celo že trotave. Treba jih je pregledati in ugotoviti vzrok njih nenormalnega zadržanja.

Ce hočeš čebelam to nadležno delo olajšati in preganjanje pospešiti, polovi trote sam! Za to ti je potreben trotovnik, nekaj lesen zaboj primerne velikosti, ki ima vsaj na eni strani nabito matičjo rešetko. Če nastaviš trotovnik ob žrelu, se nalove vanj čebele in troti, toda čebele lahko odlete, dočim ostanejo troti v zaboju, ker so preširoki, da bi se mogli zriniti skozi reze rešetke. Bolj priročni so avtomatični trotovniki. Ti so opremljeni z begalnicami na pridvižne jezičke, ki zabranjujejo ujetim trotom povratek nazaj v panj. Pripravo kratko in malo pritrdiš ob žrelu, jo kasneje snameš in pomoriš ujete trote. To narediš najhitreje tako, da jih s trotovnikom vred potopiš v vrelo vodo. Ko si trotovnik osnažil mrtvih trotov in ga na soncu posušil, je zopet nared, pa ga lahko uporabiš še pri drugih panjih. Najbolje je seveda, da imaš več takih priprav. Medtem, ko so ene v rabi pred panji, se druge suše, a ko se prve napolnijo, jih izmenjaš z osušenimi.

Nadaljnja nadloga, ki se lahko pojavi ob brezpašnih dnevih avgusta in celo kasneje ob ajdovi paši, je ropanje. Kdor je že kdaj imel opravka z ropajočimi čebelami, dobro ve, kako težavna je borba z njih vsiljivostjo in brezobzirnostjo. Način borbe se ravna po intenzivnosti ropa. Pri lahnem ropu dostikrat zadostuje,

SLOVENSKI ČEBELAR

Številka 7

V Ljubljani, 1. julija 1946

Letnik XLVIII

Z vršo na roje!

Folklorno zanimiva idila z Gorenjskega. (Foto Kraševac.)

Čebelarjenje v kranjičih

S splošno uvedbo modernega AŽ panja je prišel naš stari kranjič precej iz rabe. V njem čebelarijo večinoma še čebelarji starejše generacije in čebelarski novinci. Za začetnika je AŽ panj pač predrag in zahteva njegovo opravljanje mnogo izkušenj, znanja in spretnosti.

Med zadnjo vojno je število čebeljih družin pri nas in po vsej Evropi zelo padlo. Zato hoče večina čebelarjev povečati število družin. To dosežejo najlažje v starih kranjičih. Majhna prostornina in nizek panj, ki dobro drži toploto, prisilita ob količkej ugodnih pašnih razmerah družine k obilnemu rojenju. Saj dajejo močni kranjiči skoraj redno po dva do tri roje. Če so dovolj zgodnji in če je v kraju vsaj nekaj jesenske paše, se do zime prav lepo razvijejo. Kranjiči dobro prezimijo z zalogo 6—8 kg medu. Prepozne roje, ki bi se ne mogli več primerno razviti, lahko vrnemo starim panjem. Poiščemo jim samo matice, ki jih uničimo ali denemo s peščico čebel v prašilnike. Osirotele čebele se same vrnejo v stari dom. Tako lahko tudi v kranjičih reguliramo prekomerno rojenje.

Jeseni razdremo v prvi vrsti družine, ki niso z gradnjo satja toliko napredovale, da bi popolnoma napolnile panj. Zaradi prepiha bi kljub zadostni hrani skoraj gotovo ne prenesle zime. Z dobljenim medom dokrmimo ostale družine, ki nimajo dovolj zimske zaloge. Navadno razdremo tudi one družine, ki imajo staro satje, kakor tudi družine s slabimi ali opešanimi maticami. Nazadnje pridejo na vrsto še panji, ki niso rojili. Pri teh pa je treba več previdnosti. Če so drugače v redu, če so družine marljive ter imajo lepo zalogo medu, jim lahko presežek že jeseni ali šele spomladi izpodrežemo. S tem jim damo priliko za graditev novega satja. Verjetno je, da nam bodo prihodnje leto rojile. Če se pa to ne zgodi, jih moramo naslednjo jesen vendarle razdreti.

Med iz kranjičev lahko shranimo v satju. Če ga hočemo iztočiti, moramo vložiti sate v zamrežene okvirčke. Lepo izdelane manjše sate lahko uporabimo kot začetne osnove v AŽ panjih, zlasti ob dobri paši. Če je to v času, ko čebele ne mislijo več na rojenje, bodo skoraj gotovo nadaljevale s čebeljim delom; drugače pa prav rade nastavijo trotovino. Še bolje je, če izpolnimo celotne okvire AŽ panjev s takim satjem. Da satje ne pade iz okvira, ga zavarujemo ob straneh s tankimi letvicami. Satnike postavimo v AŽ panje narobe. Čez nekaj dni bodo čebele satje lepo zlepile in popravile, nakar lahko odstranimo opore in postavimo okvire v pravo lego. Dostikrat se komaj pozna, da je bilo satje vdeleno iz kranjičev.

Čebelarjenje v kranjičih je tudi sicer prav dobra šola. Tu mora človek marsikaj dognati z golim sklepanjem in opazovanjem, ker ne more vsak hip pregledati notranjosti panja. Tako je na primer pri izrojencu zanesljiv znak, da se je matica sprašila, ako čebele preganjajo trote in pridno donšajo obnožino. Prav tako je pri družicah. Brezmatičnost spoznamo v začetku po burnem, zaletavajočem in žalostnem šumenju, ki postane še bolj izrazito, če pihnemo v panj. Čebele tudi begajo po satju in se ne branijo. Pozneje se sicer družina umiri, a žrelo ostane celo ob dobri paši nenavadno prazno. Le redke čebele izletavajo in se vračajo večinoma brez obnožine. Tedaj je skrajni čas, da panju odvzamemo dno in pogledamo v njegovo notranjost. Če ima podaljšane čebelje celice in kar vrhu njih prilepljene

nekake začetke matičnikov, nagiba k troštavosti in je najbolje, da ga razdremo, mu odvzamemo morebitno zalogo medu, čebele pa stresemo pred čebelnjak, da si izprosijo bivališče v drugih panjih. Če smo dobili v panju že večjo množino zanikrnih trotoev, je to zakrknjen trotovec in ga prav tako stresemo pred čebelnjak. Ako ne moremo dognati brezmatičnosti, izrežemo trikotne, za dlan visoke kose satja in pogledamo, če je v njih zalega. Te kose satja po pregledu pritismo nazaj, da jih čebele zopet pritrdijo.

Če opazimo pri druvcu novo satje, je to znak, da je matica sprašena.

Kdor ima večje število kranjčev, naj naredi v čebelnjaku grede, da lahko vsak panj posebej izvleče in mu ni treba prekladati cele skladanice. Od grede do grede naj bo toliko prostora, da lahko navezne na spodnji panj še enega, tako imenovano naklado.

Včasih se ti bo zdelo škoda razdreti brezmatični panj, zlasti če je v začetnem stanju brezmatičnosti ter ima še dosti čebel in lepo satje. Najbolje bi bilo, da bi dodal rezervno matico v matični kletki. Če je nimaš, potem si moraš pomagati pač drugače. Morda imaš v čebelnjaku močno družino, ki ni rojila, ali pa živalnega prvea. Takemu kranjču navezni brezmatično naklado na tale način: Osirotelemu kranjču odvzemi dno, nato pa panj navezni na panj izbrane družine, ki si mu prej s posebnim svedrom za vehe izvrtal v stropnici odprtino, veliko kot uho pri navadnem škafu. Naveznjeni panj postane tedaj nekako medišče, spodnji panj pa plodišče združenih družin. Pri tej vehi se začne prav kmalu živahen promet. Osirotele čebele se hitro sprijaznijo z novim stanjem in stvorijo brez boja enotno družino, zlasti ker je gornja prinesla k hiši nekaj dote.

Ob dobri paši se zgodi, da naberejo čebele do jeseni v nakladi prav lepo zalogo medu. Če nima matica v spodnjem panju dovolj prostora za zaleganje, se preseli včasih tudi v zgornji panj. Ako bi hoteli pri nekem panju preprečiti rojenje, ga taka naklada skoraj gotovo ozdravi. Za preprečenje rojev lahko naložimo na spodnji panj tudi manjšo škatlo. Na dno škatle prilipimo čebelje satje in jo poveznemo nad veho. Take naklade so včasih delali ob ajdovi paši. Kadar je bil donos prav dober, so družine napolnile tudi take naklade in po tem so stari čebelarji sodili, kako je ajda medila. »Če se lotijo škatel, je kar dobro; če jih napolnijo, pa zares dobro,« so rekli. Ob dobrih letinah so dobili v teh škatlah precej medu.

Za srednje dobre pašne razmere, kot so večinoma pri nas, je kranjč prav primeren, dočim je AŽ panj prirejen bolj za izrabo izrednih pašnih razmer in za prevažanje.

Zazimljenje kranjčev je zelo preprosto. Glavno je, da imajo zadostno zalogo medu, to je 6–8 kg, kot je bilo že omenjeno. Pri tem upoštevamo kakovost satja. Najboljši so za zazimljenje lepi druvcji in izrojenci, če nimajo prestarega satja. Panje moramo pred zazimljenjem na vsak način stehtati. Manjkajočo zalogo dodamo zadaj v pitalnikih ali v satju, ki pa ga moramo prej odpreti. Če so potegnile čebele satje prav do zadnje končnice, je bolje, da ga jeseni nekaj izpodrežemo. Da se toplota pozimi preveč ne porazgubi zaradi praznega prostora, potisnemo do satja ločilno desko, prostor med desko in končnico pa zadelamo s cunjami ali mahom. Otava ni primerna za zapaženje, ker se navzame vlage in je ne odvaja.

Če so panji v skladanici, jih od vseh strani zadelamo s senom, mehkim mahom ali listjem. Lahko je zadelavina tudi mešana. Prav povrh, ob straneh in zadaj jo lahko še prej pokrijemo s kako staro odejo. Tako postane

skladanica enotna celota, katere sestavni deli — panji, se medsebojno ogrevajo in vzdržujejo enakomerno toploto. To je za mirno prezimovanje važno, kajti čebele so za toplotne izpremembe zlasti pozimi zelo občutljive.

Če leže panji na gredah, kjer je med vrstami prostora še za en panj, zamašimo ta prostor s primerno snovjo. Potem so panji kolikor toliko povezani med seboj in vlada v njih ves čas enakomerna toplota, ki čebelam najbolj prija.

Prav gotovo bo še nekaj let močno povpraševanje po čebeljih družinah. Zato rojenja, posebno v kranjičih ne bomo preveč zatirali. Svobodno razmnoževanje bo prav gotovo poživilo našo čebelo. Če bi tega ne bilo, bi ji stalno omejevanje naravnih nagonov verjetno čez čas škodovalo. Tako so dognali na primer v onih krajih, kjer vale piščance že dolgo časa na splošno le v umetnih valilnicah, da so kokoši skoraj docela izgubile nagon do kločenja. Zato vpeljujejo zopet naravno valjenje, da se jim zarod popolnoma ne izpridi. To je najlepši dokaz, da narave ni mogoče trajno varati.

Za čebele je posebno važno tudi to, da jim damo priložnost za graditev satja. Vsaj meni se zdi tako. Saj mora čebela v neki dobi svojega življenja to delo vršiti po neki notranji nujnosti, in če ne zadosti tej naravni potrebi, ji gotovo ni vseeno. Družine v kranjičih pa morajo graditi satje. Čebelar se ne more načuditi, kako hitro grade ob izdatni paši in kako živahno razpoloženje je tedaj v panjih. Star čebelar, ki je imel večje število kranjičev, mi je rekel: »Če že ne dobim medu, mi ob slabih letinah vsaj vosek nekaj vrže.«

In ravno vosek bomo pri nadaljnjem čebelarjenju še zelo potrebovali.

Virmašan:

Se ne spleča ...

Letošnjo pomlad sva se pogovarjala z mladim čebelarjem o čebelarstvu. Pravil mi je, da se že tri leta ukvarja s tem poslom, da je porabil v tem času že okrog 50 kg sladkorja za pitanje, a medu lastnega pridelka še ne pozna. Računal je že takrat, ko je bil kupil prve kranjiče, koliko bo dobil od njih medu, po kakšni ceni ga bo lahko prodal in koliko bo letno pri tem zaslužil, sedaj pa vidi, kako resničen je pregovor, da muha ne da kruha. Žal mu je, da je sploh začel čebelariti. Čebelarstvo se pač ne spleča ...

Spoznal sem takoj, da je ta čebelar eden izmed tistih, ki si obetajo od čebel samo dohodke, ne pomislijo pa, da ima čebelar lahko tudi stroške. Rekel sem mu, da je za čebelarja, ki čebelari zgolj zaradi dohodkov, bolje, da pusti čebele pri miru, sicer ga bodo čebele same pustile. Imamo že dovolj vzgledov, da je temu tako.

Dragi čebelarji! Dosti je med nami takih, ki vedno tožijo o slabih letinah, ne zavedajo pa se, da te morajo biti, ker se ravno takrat očistijo čebelarske vrste vseh tistih, ki ne spadajo vanje. Star čebelar je nekoč dejal: »Ako bi bila vsaka čebelarska letina dobra, bi bilo kmalu več čebelnjakov kot svinjakov.« Razumljivo je, da bi pri taki množini čebelnjakov čebele ne mogle uspevati. Saj bi ob vsakem cvetu čakalo deset čebel, da bi prišle na vrsto, in medeni viri tudi niso neusahljivi. Sami ste imeli že večkrat priliko opazovati, kako so vrste čebelarjev naraščale, ako je bila le nekaj let zapored dobra paša in pridelek medu nekoliko večji.

Vsakdo bi tedaj hotel imeti čebele. Ko pa je že od nekdaj imel veselje do teh nežnih živalic (recimo raje: do medu), ko pa je čebelarstvo tako zanimivo! No, in čebelariti vendar zna! Saj je že videl soseda čebelarja, ko je ogrebel roj in ga stresel v panj. In to ni taka umetnost, da bi ji ne bil kos. Potem, ko se čebele v panju, se pa itak same razvijajo. Nekoliko dela je še jeseni, ko jim jemlješ med, a to je prijetno opravilo. Med pa mora biti pri hiši, ko je tako dober!

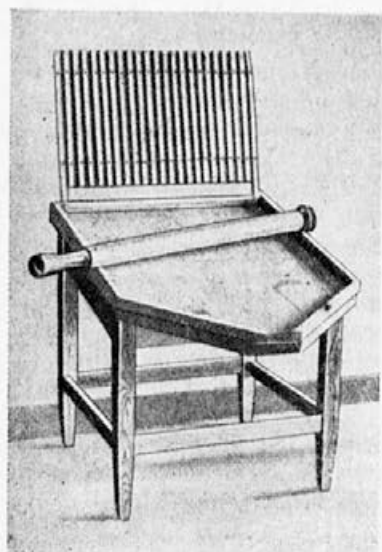
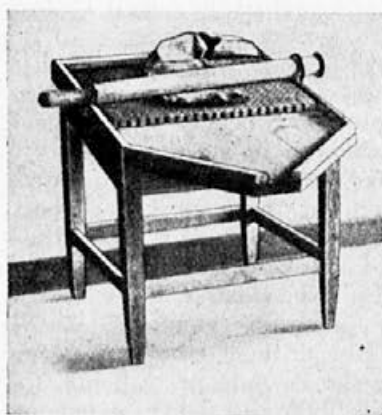
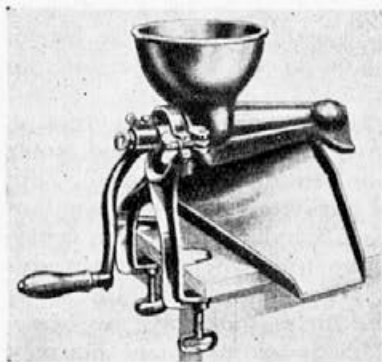
Toda kmalu pride na takega po sili čebelarja razočaranje. Letina se zasučje drugače, kot si jo je predstavljal, in namesto da bi točil med, mora seči v žep, pa kupiti sladkor za pitanje. To je seveda zanj preveč. Zato družine raje prepusti svoji usodi. Zima in glad opravita svoje. Ko spomladi pri skrbnem čebelarju čebele že veselo izletavajo, vlada v njegovem čebelnjaku še popolno mrtvilo. Ako ga vprašaš, kako njegove muhe napredujejo, ne more s pravim odgovorom na dan. Izgovarja se, da jih še ni utegnil pregledati, upa pa, da so vse žive. Ker mrtvi panji več ne ožive, je tudi njegovega čebelarstva konec. Nekaj let še stojijo prazni panji v čebelnjaku. Kasneje tudi ti propadejo in čez čas se zabrišejo zadnji sledovi ponesrečenega poizkusa čebelarjenja.

Da so taki primeri mogoči, mi bo pritrdil vsak pravi čebelar. In vsakega pravega čebelarja boli srce, če vidi kaj takega. Večina nas čebelarji zaradi veselja in ne zaradi pohlepa po dobičku. S čebelami ni pri nas še nihče obogatel. Pregovor pravi, da se za čebelarji in verniki ne berejo ustanovne maše. So leta, ko dobiš nekaj za med, so pa tudi leta, ko moraš samo dajati. Je že tako urejeno, da čebelarju ni treba preveč skrbeti, kam bi z denarjem. Toda ti stroški se rentirajo na drug način. Pomislimo samo na koristi, ki jih imajo od čebel sadjarji, kmetovalci in razni obrtniki! Pomislimo, kako važen je med za prehrano ljudstva, zlasti sedaj v povojnem času, ko primanjkuje sladkorja! Končno ima tudi čebelar, če že ne neposredno, pa vsaj posredno korist od čebel. Ker je med tednom zaposlen s poklicnim delom, porabi vse nedelje in praznike za delo pri čebelah. Če bi čebel ne imel, bi najbrž posedal po gostilnah, kakor to delajo drugi, pa zapravljaj svoj prosti čas in denar. Če bi napravil konec leta obračun, bi videl, da je že s tem prihranil čedno vsoto. Še več! Ko drugi v ponedeljek preganjajo mačka, je on zdrav, čil in zadovoljen. Njegovi ženi se ni treba bati, kdaj in v kakšnem stanju se bo prizibal domov. Ni se ji treba bati, da bi se sprl z oblastjo in da bi ga varuhi postave vodili po sodnijah.

V splošnem so čebelarji dobri in mirni ljudje. Pijanci so med njimi bele vrane. Kdor z odprtimi očmi zasleduje delo čebel, se mora tudi sam naučiti reda in točnosti. Znano je, da dočakajo čebelarji visoko starost. Ne dočakajo pa je zato, ker so si sladili življenje z medom, temveč zato, ker so bili zmerni in redni, ker so živeli po vzgledu čebel. Te so jim vzor in njih največja ljubezen. Pravi čebelar ne zapusti svojih čebel, pa naj bodo letine dobre ali slabe. Še takrat, ko sklepa zadnje račune, ga skrbi, kako je z njimi; šele, ko ga odneso iz hiše, se za vedno poslovijo od njih.

Čebelarjem včasih očitajo, da so preveč samosvoji, da se ne zanimajo za nič drugega kot samo za čebele. To seveda ne drži. Zanimajo se za vse, kar je pametno in koristno, ogibajo pa se družbe, ki ji je veseljačenje največji užitek. Zabave in godbe jim pač ni treba iskati drugod, ker imajo oboje doma. — Vem, da je večina slovenskih čebelarjev enakih misli. Zato bom še nadalje čebelarili sebi in drugim v veselje in korist.

Nekaj besed o topljenju in stiskanju voska

Pridobivanje voska je čebelarški problem, ki še do danes ni popolnoma zadovoljivo rešen. 1 kg starega satja vsebuje približno $\frac{1}{2}$ kg čistega voska. Preostanek, tako zvane tropine, so odpadki in zapredki ličink. Ves vosek je mogoče izlužiti iz tropin samo po posebnem kemičnem postopku, ki pa je brez obsežnejših in razmeroma dragih tovarniških naprav neizvedljiv. Zato se bomo morali čebelarji še nadalje zadovoljiti s preprostim načinom pridobivanja voska, to je: s pomočjo topilnikov in stiskalnic.

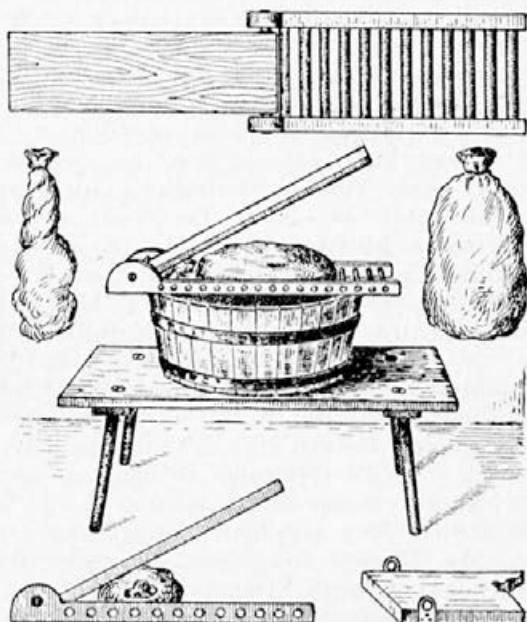
Topilnikov je več vrst. Najbolj znan je sončni topilnik, ki je zelo priročen in daje brezhibno blago. Uporabljati pa ga je mogoče samo poleti, ko ima sonce dovolj moči. To je njegova glavna napaka. Druga napaka je v tem, da je neracionalen. Le deviško, še nikdar zaleženo satje se v njem docela razkroji. Iz količkaj starejših voščin moremo v sončnem topilniku izločiti le neznatno količino voska. Vsaj dve tretjini ga ostane še v tropinah. Varčen čebelar takih tropin ne bo zavrgel, temveč jih bo shranil in kasneje, ko se mu jih bo nabrala zadostna množina, znova predelal na kaki temeljiteje delujoči pripravi.

Mnogo boljši so parni topilniki, odnosno topilniki z vrelo vodo, dasi niso brez pomanjkljivosti. Ugotovljeno je, da zgolj s topljenjem ni mogoče doseči primernih uspehov. Zato so novejši parni topilniki opremljeni s stiskalnimi napravami, kar pa njih ceno tako zvišuje, da se v manjših čebelarskih obratih njih nabava ne splača.

V splošni praksi so se še najbolj izkazale lesene stiskalnice. Tudi te so najrazličnejših oblik. V Sloveniji so v rabi predvsem stara kranjska stiskalnica z Rojinovimi izboljšavami, Pavlinova stiskalnica v Virijentovi preuredbi in Jurančičeva stiskalnica, ki je primerna zlasti za manjšo kuho voščin. V enem izmed starejših letnikov Slovenskega čebelarja je bila popisana Muckova stiskalnica, ki so se je oprijeli ponekod na Notranjskem.

Pred vojno so se po zaslugi bivše železničarske čebelarске zadruge razširile tudi pri nas kovinske sadne stiskalnice, ki so jih uvedli v čebelarstvo Amerikanci. Taka stiskalnica je upodobljena na naši prvi sliki. Z dvema vijakoma jo pritrdimo ob rob mize, nato pa vlivamo vanjo dobro prekuhane voščine. Voda in vosek iztekata med mletjem po poševnem pločevinastem koritu v podstavljeno posodo, tropine pa izstopajo skozi odprtino na nasprotni strani mlevnega ročaja v obliki podolgovatih klobas. Voščena brozga mora biti dobro razpuščena in ne preveč redka. Uместno je, da raztopljeni vosek z ostalo tekočino pozajamemo že v kotlu nad sitom, ki smo ga pogreznili v brozgo. Becker priporoča mešanje brozge s slamnato rezanico. Platnene vreče, ki so pri vseh drugih stiskalnicah nujno potrebne, tu odpadejo, s tem pa tudi razne neprilike, ki nastajajo zaradi njih trganja.

Naslednji dve sliki predstavljata izpopolnjeno valjčno stiskalnico. Ta sestoji iz poševno nagnjene mize, mrežastega vložka in dolgega, do 6 cm debelega valjarja. Miza je zadaj 60 cm, spredaj, kjer ima kljunasto zožujoč se izlivek, pa 50 cm visoka. Mizna plošča meri ob straneh 56, po sredi od izlivka do zadnjega roba 78 cm. Če ni napravljena iz dovolj trdnega in gladkega lesa, jo je treba obložiti s cinkovo pločevino. Valjar je 80 cm dolg. Na enem koncu je ostružen v primeren ročaj, na drugem koncu pa vdet v železen obroč, ki mora biti toliko ohlapen, da je mogoče valjar sukati in nagibati na vse strani. Da se iz

obroča ne sname, mora imeti izbuhel rob. Rešetka je zbita skupaj iz poldrug cm širokih in do 2 cm visokih bukovih letvic. Da moreta voda in vosek med njimi neovirano odtekat, sta prečni letvici samo 1 cm visoki in vdeti z zgornje strani v podolžne letvice. Na rešetko je pritrjena pocinkana mreža, ki ima 8 mm široke zanke.

Zelo preprosta je stiskalnica na zadnji sliki. Stiskalnica ima obliko lestve. Podolžna kraka lestve sta na enem koncu toliko razširjena, da je mogoče tamkaj pregibno pritrditi debelejšo desko kot enoramni vzvod. Dolžina krakov je 56 cm, njih prečni prerez 5×3 cm. Posamezni klini so debeli vsaj 2 cm, med njimi pa je prav toliko razstoja. Razpetina lestve znaša 25 cm. Priprava mora biti izdelana iz odpornega in prožnega lesa, najbolje iz gabrovine, hrastovine ali bukovine. K temu so potrebne vreče iz trpežnega blaga v velikosti 25×45 cm. Z voščeno brozgo napolnjene vreče stiskamo najprej podolžno, nato jih utresemo, njih zgornji prazni predel zvijemo v svitek in nazadnje stiskamo še počez.

Na ta ali oni način pridobljeni vosek je treba končno še očistiti. Zdrobljenega zmečemo v precej visok, stožčasto se zožujoč lonec, ki je do polovice napolnjen z vodo. Lonec pristavimo k ognju, da se vosek popolnoma razpusti. Predolgo ga ne smemo segrevati, ker zgubi barvo in postane krhek. Nato postavimo lonec na primeren prostor, da se počasi ohladi. Pene in drobce voščin, ki priplavajo na vrh, posnemamo z mokro žlico. Čim počasneje se vosek ohlaja, tem lepši je pridelek. Zato je umestno lonec odeti s slamo, senom ali cunjami in ga pustiti več dni popolnoma pri miru. Stati mora na trdni podlagi, najbolje na cementnih tleh. Ker pa je cement dober prevodnik toplote, je treba prej na tla položiti deske, ali jih pregrniti z vrečevino. V loncu se polagoma stvari voščen kolač. Ko odstopi od sten, odlijemo vodo in ga iztresemo. Nesnago, ki se je sesedla na dnu in oprijela kolača na spodnji strani, previdno ostrgamo z nožem, nakar je vosek goden za prodajo. Če se izčiščenje prvokrat ne posreči, je treba vosek znova razpustiti in še bolj previdno ohladiti.

Pravilno kuhan vosek mora biti lepe, svetlorumene barve. Da to dosežeš, upoštevaj naslednja navodila:

Pred kuho sate sortiraj po starosti. Mlajše kuhaj zase, starejše pa zopet zase. Voščine razdrobi in jih namakaj v deževnici, vsekakor pa v mehki vodi vsaj 24 ur. Pri črnih, večkrat zaleženih voščinah vodo izmenjavaj in jih izpiraj eden do dva tedna. Žico, s katero so sate pritrdjeni v satnike, že med podiranjem odstrani. Voščeno brozgo med kuhanjem stalno mešaj, da se ne prismoji. Če ti hoče prekipeti, polij ogenj z vodo, ki jo imaš pripravljeno v vrtni škropilnici. Če si brez pomagata, razprostri vrečo, ko prenašaš z zajemalko vanjo brozgo, nad primerno velik lonec, v katerem je na dnu nekoliko vode. Vreča mora imeti v tem primeru štiri močne zanke, rob lonca pa mora biti opremljen s štirimi, na znotraj obrnjenimi kaveljci. Pazi, da ne pridejo niti voščine, niti iz njih izločeni vosek v dotiko z železom ali bakrom, ker bi dobil drugače grdo sivo barvo. Siv vosek postane znova rumen, ako ga raztopiš v vodi, kateri si dodal na vsak liter 50 g žveplene kisline. Kislino moraš počasi in previdno vlivati v vodo. Nikakor ne smeš delati narobe! Če bi prilival vodo kislini, bi zaradi burnega spajanja brizgala tekočina na vse strani. Uporabljal pri tem po možnosti lončeno posodo, med segrevanjem pa vosek mešaj z leseno ali s stekleno palico! Železo, ki ga vosek vsebuje, se spoji z žvepleno kislino v zeleno galico. Ta se med ohlajenjem sesede na spodnji strani kolača v obliki rjave plene (žlindre). Ko pleno ostrgaš, imaš zopet brezhibno blago. — Bele barvo, voska, ki je prav za prav njegova prvotna barva, o čemer pričajo deviški sate in luske, ki jih proizvajajo čebele v gubicah zadnjih štirih trebušnih okrovov, dosežeš, ako ga razdrobiš v čim manjše koščke, te raztrosiš po svetli gladki lepenki in izpostaviš sončnim žarkom. Obeliš ga lahko tudi s klorom ali s kakim drugim kemičnim sredstvom, vendar je to najbolj preprost in najbolj naraven način. Beljenje voska je seveda bolj športnega značaja. V trgovini bi s takim ne uspel, ker bi vzbujal sum, da je ponarejen, ali da mu je primešana kaka umetna snov.

Z voskom onesnažene predmete, ki si jih pri kuhi uporabljal, očistiš najhitreje z bencinom, žveplanim etrom ali s sodo. Sodo je treba v vodi prevreti in z vrelo tekočino spirati predmete. Tudi žvepleni eter je treba pred uporabo mešati z vodo. Emajlirano posodo in orodje segrej nad ognjem, nato pa ju dobro zbriši z debelo platneno cunjjo!

Značilnosti in bodoče naloge slovenskega čebelarstva

Čebelarstvo zavzema med poedinimi kmetijskimi panogami neko posebno mesto. Odlikuje se zlasti po tem, da dela narodnemu gospodarstvu s svojo posredno koristijo večjo uslugo kot samemu čebelarju. Opraševanje sadnega drevja in žužko-cvetnih vrtnih in njivskih rastlin je namreč večjega gospodarskega pomena kot pridelovanje medu in voska. Ker ima naša čebela razmeroma zelo dolg rilček, je za opraševanje še prav posebej usposobljena. Zato nam jo mnogi sosedje upravičeno zavidajo. Zanimivo je nadalje, da se s čebelarstvom ukvarjajo pri nas vsi ljudski sloji: od kmetov, delavcev, nameščencev, obrtnikov itd. do znanstvenikov. Prav bi bilo, da bi se navedenih značilnosti našega čebelarstva tudi vsi dobro zavedali. V času, ko se našemu čebelarstvu odpirajo nova pota, ko skušamo najti najboljše načine za izboljšanje in dvig kapacitete splošnega dela, moramo tem bolj upoštevati vse te posebnosti.

Čebelja pasma

Narava nam je dala čebelo, ki jo zunanji svet priznava kot najboljšo samostojno pasmo. To je temelj, na katerem moramo graditi. Kranjska čebela je proizvod razčlenjenosti naših pokrajin, pokrajin, v katerih podajajo ravnine roko najvišjim vrhovom, v katerih se vrsti valovito gričevje, deloma spremenjeno v travnike in polja, deloma obraslo z iglavci. Vsepovsod imamo ozke doline. Prav tako mnogovrstno je podnebje. Celinsko vzhodno podnebje se križa z vplivi, ki prihajajo z morja. V nekaterih zaprtih kotlinah imamo podnebne razmere, ki se bistveno razlikujejo od ostalih. V teh okoliščinah so se verjetno izoblikovali poedini čebelji rodovi s posebnimi lastnostmi. Od tod izvirajo tudi nekatere značilnosti kranjske čebele: pridnost, krotkost, rojivost in velika sposobnost za prilagoditev podnebnju drugih zemelj. Površno znanje o lastnostih naše čebele moramo poglobiti in mu dati znanstveno podlago.

Priznati moramo, da danes v svoji domovini ne moremo postreči tujim čebelarjem s čebelo, o kateri bi z gotovostjo lahko trdili, da je čistokrvne kranjske pasme. To bomo dosegli le s smotrno plemensko vzrejo. Prav tako kakor pri ostalih živinorejskih panogah tudi pri čebelah uporabljajo v naprednih deželah osnovna načela selekcije z zapisovanjem podatkov v rodoslovne knjige, ki dajejo vpogled v čim večje število preteklih generacij. Poleg splošnih in podrobnih popisov zunanjih znakov vsebujejo rodoslovne knjige podatke o delovni zmogljivosti družin. Poleg zunanjih znakov in proizvodnih sposobnosti upoštevajo tudi zdravstveno stanje družin, potrošnjo hrane, gradbo satja, izletavanje itd. Pri selekciji se bomo morali v prvi vrsti ozirati na znake in lastnosti, ki so specifični za kranjsko čebelo, t. j. na one posebnosti, po katerih se kranjice razlikujejo od rumenkastih južnjaških in črnih severnih čebel. Le po tej poti bomo prišli do poedinih, bolj točno poznanih rodov kranjske pasme in sčasoma do čistih linij, ki so naš končni cilj v selekciji. Le tako bomo mogli v bodočnosti nuditi inozemstvu čisto kranjico, po kateri je tolikšno povpraševanje.

Vloga čebele v sadjarstvu in semenogojstvu

Pri usmerjanju našega čebelarjenja bomo morali upoštevati poleg čebele in njenih lastnosti še možnosti razvoja našega čebelarstva glede na gospodarske prilike. Čebela opravlja prekoristno delo v sadovnjakih, na njivah, vrtovih in v semenogojstvu s tem, da oprašuje sadno drevje in žužko-cvetne rastline. Kakor je znano, je odvisno uspevanje vsake rastline od tistega rastnega činitelja, ki je v najmanjši meri zastopan. Sadno drevje in žužko-cvetne rastline kljub negi, gnojenju, zalivanju itd. ne napravijo plodu, ako niso bile oprašene. Z raznimi poizkusi je ugotovljeno, da opraše sadno drevje samo žuželke in da vetru ne pripada pri opraševanju praktično nikaka vloga. V 3—4 letošnji številki »Slovenskega čebelarja« pravi vet. Štefančič na str. 64, »da oplodi veter pri nas samo 20 odstotkov cvetja, ostalih 80 odstotkov opraše žuželke. Od oprašnja, ki ga izvrše žuželke, pa odpade 75 odstotkov na čebele«. V mesecu aprilu in maju, ko drevje cvete, je čmrlejev, os, divjih čebel in muh zelo malo, ker prezimijo le posamezne živali, medtem ko čebele prezimujejo v družinah. Lahko bi rekli, da so naši čebelnjaki nekake opraševalne postaje. To velja zlasti za pomlad, ko cvete sadno drevje. Ako ni v bližini sadnega drevja čebel, ne moremo pričakovati dobre sadne letine. Lahko trdimo tudi to, da je redna oploditev našega sadnega drevja omogočena le zato, ker ima skoraj tri četrtine čebelarjev svoje družine na deželi.

Ob tej priliki bi želel opozoriti poljedelce in predvsem semenogojce na pridelovanje deteljnih semen. Potreba nam narekuje, da pridelamo letos čim večjo količino semen črne detelje doma. Ministrstvo za kmetijstvo LRS je izdalo odredbo, ki določa, da mora vsak kmetovalec obdržati za seme tretjino vseh njiv, obsejanih s črno deteljo. Državna posestva pa morajo rezervirati v semenske namene deteljišča na vseh svojih njivah.

Moskovski čebelarski zavod se je več let ukvarjal z vprašanjem, v koliki meri je odvisen pridelek deteljnega semena od prisotnosti čebel. V poznazoritev bom navedel samo en poizkus, ki ga je napravil Veprikov. Poizkus je bil izvršen na štirih enakih poskusnih parcelah, obsejanih s črno deteljo. Detelja je bila sejana ob istem času ter na isti način gnojena in obdelana.

Pri različni oddaljenosti čebel od deteljišča je ugotovil naslednje pridelke deteljnega semena (pridelek semena v kg na ha):

	Oddaljenost v metrih			
	0	400	850	1500
1. poskus:	319	271	92	0
2. poskus:	448	312	224	104

Vidimo, da je bil pridelek deteljnega semena največji v prvem primeru, ko so bile čebele postavljene na sredo deteljišča. Kolikor so bile čebele bolj oddaljene od deteljišča, toliko manjši je bil pridelek deteljnega semena. Posebno pri prvem poskusu je pridelek naglo padel. Če pri oddaljenosti poldruga kilometra čebele detelje sploh niso obiskovale.

Takih poskusov je bilo izvršenih zelo mnogo in vsi so pokazali, da je z oddaljenostjo čebel od deteljišča padel pridelek semena. Upam, da naši semenogojci pri letošnji kampanji za čim večji pridelek deteljnih semen ne bodo zanemarjali te važne okoliščine.

Trije tipi čebelarških obratov v Sloveniji

Ako upoštevamo značilnosti slovenskega čebelarstva glede na prirodne in gospodarske pogoje in na dosedanje razvojno stopnjo, bi lahko razlikovali nekako tri vrste čebelarjev in tri vrste čebelarških obratov. Imamo male kmečke čebelarje, ki nudijo splošnemu gospodarstvu največje koristi, dalje napredna čebelarstva delavcev in nameščencev, ter velečebelarstva, ki jim že zaradi njih maloštevilnosti in nakopičenja večjega števila panjev na enem samem mestu pritiče manjša vloga pri opravljanju sadnega drevja in žužko-cvetnih rastlin kakor ostalima dvema.

Okrog 60—70% čebelarjev se istočasno ukvarja s poljedelstvom. To so večinoma mali čebelarji, ki imajo često samo po nekaj čebeljih družin. Razsejani so širom po deželi, prav tako kot so razsejani sadni vrtovi. Ena čebelja družina pride v Sloveniji nekako na 56 sadnih dreves. Ako bi bilo sadno drevje posajeno v strnjenih nasadih in bi na 56 sadnih dreves prišla ena čebelja družina, bi bila opravičitev sadnega drevja zasigurana. Vemo pa, da je sadno drevje posajeno po mejah ob njivah, po senožetih in pašnikih, po vinogradih in ob gozdnih robovih. Čeprav čebele po deželi niso vedno zadovoljivo razporejene, se moramo vendarle njim zahvaliti, da so sadno drevje in žužko-cvetne rastline v pretežni meri oprasene. Za kmečko čebelarjenje je značilno, da se je še marsikje ohranilo čebelarjenje na roje. Prav tako je kranjič na deželi razmeroma najbolj pogostna panjska oblika. Panji so izdelani največkrat doma in so po večini neenotne mere. Mali kmečki čebelarji običajno ne prevažajo čebel na druga pasišča. To pa njih splošno gospodarskega pomena prav nič ne zmanjšuje.

Čebelarstva delavcev, nameščencev, obrtnikov itd. kažejo prav tako nekatere značilnosti, ki dajejo pečat slovenskemu čebelarstvu. Tej panogi so se posvetili iz veselja in jim je, kakor kmečkim čebelarjem, postranski poklic. Poudariti moramo, da so ravno čebelarji iz teh vrst nosilci naprednih idej, bodisi glede uvajanja novih oblik panjev, bodisi glede izkoriščanja pasišč, vzreje matic ali preizkušanja posebnih načinov čebelarjenja. Pripomogli so k znatnemu napredku našega čebelarstva. Ker so nastanjeni večinoma v večjih mestih, so prisiljeni prevažati čebele na druga pasišča.

V tretjo skupino spadajo velečebelarstva, pa naj bodo zasebna ali državna. Privatni velečebelarji kakor tudi čebelarstva državnega sektorja imajo izrazito pridobitni značaj. Uporabljajo standardne, že uveljavljene oblike čebeljih panjev in racionalno izkoriščajo vsa razpoložljiva pasišča. Uspeh jim je zagotovljen predvsem zaradi rednega prevažanja. Vendar je takih čebelarstev v Sloveniji razmeroma malo, saj bi jih lahko našli na prstih ene roke.

Ostrij meja med temi tremi skupinami ni, kot jih tudi v življenju in v gospodarskem razvoju ni. Manjša čebelarstva se lahko razvijejo v večja in ta celo v velečebelarstva. Med posameznimi vrstami čebelarstev opazamo torej neko stalno prehajanje in presnavljanje, kar je nujna posledica razvoja.

Le ob upoštevanju značilnosti, ki se kažejo v slovenskem čebelarstvu ter ob sodelovanju vseh čebelarjev, gospodarstvenikov, sadjarjev in semenogojcev bomo lahko dosegli višjo razvojno stopnjo v čebelarstvu, kar bo koristilo splošnosti in poedincem.

Tajnosti prezimovanja

(Nadaljevanje)

Varčna kurjava

Aktivne so čebele samo v dobi segrevanja; samo tedaj trošijo svoje sile. V dobi ohlajanja, ki ji sledi, pa uživajo sadove svojega truda. Doba aktivnosti je v primerjavi z dobo pasivnosti presenetljivo kratka. Prva traja eno uro, druga 21 ur. In baš v tem razmerju se zrcali vsa smotrnost Lammertovega pojava. V težavni borbi proti mrazu so iznašle čebele tako racionalen način kurjave, da bi se morale naše gospodinje pri njih učiti. Zakurijo samo enkrat na dan. Tedaj pošteno nalože, potem pa skušajo shajati s toploto, ki jo izžarevajo pečice — njihova telesca, do naslednjega dne. Tu imate primer, kako je treba pozimi segrevati stanovanja. Dopoldne naj v peči gori dve do tri ure nepretrgoma in s polnim plamenom, da se peč naglo in močno segreje. Ko je tako razgreta, da cvrči, če se je dotaknete z mokrim prstom, počakajte, da pogore zadnji ostanki kuriva, zaprite vsa vrata in se ne brigajte več zanjo! Če je peč pravilno sestavljena, če se sobna vrata in okna dobro zapirajo, če so stene primerno debele, bo toplina v stanovanju še drugo jutro znosna. — Napačno ravna, kdor šteje polena ter nalaga od časa do časa in kvečjemu toliko, da ogenj ne ugasne. Potrošil bo več kuriva kot pri prejšnjem načinu, v sobi pa bo toplo samo dotlej, ko bo v peči gorelo. Če hočete varčevati, uredite kurjavo v periodah, kot jo poznajo čebele! Njihovih uspehov seveda ne boste dosegli niti z najboljšim angleškim premogom, kajti razmerje 1:21 je možno samo pri tako visokokaloričnem kurivu, kot je med. Uspeh pa je odvisen tudi od vnanje zračne topline. V hudem mrazu se bo soba hitreje shladila kot pri milem vremenu. Toda kuriti vam najbrž ne bi bilo treba dosti dlje, če bi hoteli peč segreti do potrebne višine. Shladitev bi mogli končno zavleči še tako, da bi peč čim močneje segreli.

Čemu vam to pripovedujem? Ali imajo te ugotovitve iz vsakdanjega življenja kakšno zvezo z našimi čebelarskimi razmotrivanji? Vsekakor!

Naša želja bi bila, da bi prezimovajoče družine čim manj kurile, čim manj jedle, čim dlje shajale s svojimi zalogami hrane. Vse to bi se nam izpolnilo, če bi toplota v panjih utripala v čim daljših periodah. Svojo pozornost moramo torej posvetiti dolžini periode. Odgovoriti nam je na vprašanje:

Od česa je odvisna dolžina Lammertove periode?

Oblika periode se prav gotovo izpreminja pod vplivom vnanje zračne temperature. Drugi činitelj je višina toplotnega vzgona, ki ga določa moč toplotne energije. Pri isti vnanji temperaturi in pri isti toplotni energiji morajo teoretično nastajati enake periode. Pri nižji vnanji temperaturi se razpon krivulje skrajša. Doba segrevanja se sicer za malenkost zdaljša, a se ta podaljšek razblini v prevladujočem skrčenju ohlajevalne dobe. Višji toplotni vzgon razširi periodo na obeh koncih. Pri kombiniranem vplivu nižje vnanje topline ter večje toplotne energije se izpremembe na krivulji v odseku toplotnega vzpona seštevajo, v odseku toplotnega sestopa pa

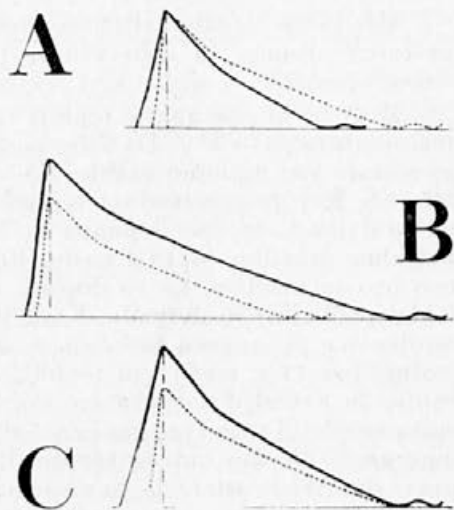
medsebojno paralizirajo. Obratni primeri zahtevajo nadomestitev izrazov »nižji, krajši, manjši« z izrazi »višji, daljši, večji«. V treh shemah, ki pojasnjujejo razlago, so vključeni vsi možni primeri. (6. slika.)

Konkretnije bi mogli to povedati takole:

Čim nižja je vnanja temperatura, tem bolj, in zato bržkone malo dlje, morajo čebele kuriti, če hočejo doseči v panju isto toplino, kot je vladala pri neki višji vnanji temperaturi. Čim hujši je mraz, tem hitreje se gruča ohlaja. Čim višje se gruča segreje, tem dalje časa morejo čebele shajati z zajeto toploto. Če bi se torej ozračje polagoma segrevalo, bi toplota v panju utripala postopoma v vedno bolj dolgih periodah, dokler ne bi pri kritični 8°C popolnoma prenehala. Čebele bi vzporedno z dviganjem temperature čedalje manj jedle. Posamezni obroki hrane bi se zmanjšali, presledki med njimi pa daljšali. Vprašanje je seveda, za koliko stopinj se mora toplota zraka vsakokrat zvišati, da se te razlike pojavijo (odnosno postanejo očitne). Po dosedanjih opazovanjih kolebanje zračne temperature blizu ledišča in nad lediščem ne izpreminja občutno oblike periode. Nasprotno pa more pod lediščem že za vsako stopinjo znižana temperatura pospešiti utripanje.

Kaj zvišuje toplotni vzgon, še ne vemo. Od vnanje temperature nikakor ni odvisen. Vzroki so morda fiziološkega značaja, v zvezi s konsistenco hrane in njenim presnavljanjem, lahko so pa tudi strukturnega značaja. Če se n. pr. gruča ob pričetku periode bolj razleze kot običajno, toplota že med njenim proizvajanjem hitreje uhaja in se zato temperatura ne more dvigniti do iste višine kot v razširjenem, a še kolikor toliko strnjem gnezdu. Logično je, da bi morala biti doba segrevanja pri višjem toplotnem vzgonu in ob enakih ostalih pogojih daljša kot pri nižjem.* Saj mora tudi v peči dlje goreti, če jo hočemo močneje segreti. Učinek bi bil seveda drugačen, če bi kurili istočasno v dveh enakih pečeh, a bi pri eni uporabljali kot kurivo jelova drva, pri drugi pa angleški premog. Ko bi prenehali s kurjavo, bi bila druga peč (v kateri je gorel premog) bolj vroča od prve. Zato primeri Lammertovih period, pri katerih so kljub enakim dobam segrevanja toplotni vzgoni različni, ali narobe, niso nekaj tako izrednega, da bi ne bili razumljivi.

Kadar govorimo o dolžini periode, nam ni do njenega podaljševanja v onem delu, ki odpade na dobo segrevanja, temveč do podaljšanja v

6. slika: Vpliv vnanje topline in toplotnega vzgona na obliko Lammertove periode.

- A. Različna vnanja toplota. Ista višina toplotnega vzgona.
- B. Ista vnanja toplota. Različna višina toplotnega vzgona.
- C. Različna vnanja toplota. Različna višina toplotnega vzgona.

* V tem smislu je toplotni vzgon prikazan na naših shemah.

drugem delu, ki se nanaša na dobo ohlajanja. Lepa perioda v praktičnem smislu, če se ne oziramo na njeno višino, bi bila perioda s strmim toplotnim vzponom in s čim položnejšim ohlajevalnim sestopom. Ob takih periodah bo tudi potrošnja hrane zreducirana na minimum, torej prezimovanje najbolj ekonomično.

Na obliki periode sloni tako rekoč vse. Po odklonih od njene idealne oblike bi lahko sklepali na činitelje, ki bi ekonomsko prezimovanje ovirali, odnosno pospeševali. Če Lammertov fenomen v resnici obstoji, potem bi bila toplotna krivulja knjiga, ki bi v svojem jeziku poučevala čebelarje o razmerah v čebelji družini pozimi.

Indeks kurjave

Merilo za ugodno ali neugodno prezimovanje je v glavnem količina potrošene hrane. In celo v tem pogledu nam nudijo toplotni diagrami važna oporišča.

Mislimo si, da znaša toplota v zimski gruči $+17^{\circ}\text{C}$, vnanja zračna temperatura pa -3°C . Da so se mogle čebele povzpeti s toploto tako visoko, so morale vso toplotno razliko od -3° do $+17^{\circ}\text{C}$ umetno stvoriti v svojih telesih. Ker je proizvodnja toplote vezana s potrošnjo hrane, so porabile, da so dvignile toplino v panju za 20° — naj navedem za naš primer neko poljubno številko — 19 g medu. Proizvajati pa so začele toploto že pred eno uro in medtem, ko so dosegle višek proizvodnje, je zračna toplota že lahko padla, ali se dvignila. Kasneje so toploto pasivno izkoriščale, zračna toplota pa je mogoče kolebala še naprej. Tako vidimo, da odloča o potrošnji teh 19 g medu vsa toplota, utesnjena med krivuljo zračne temperature in krivuljo temperature v gruči, časovno vezana, recimo, na dolžino ene periode. To umetno toploto (od čebel stvorjeno toploto) predstavlja v diagramih ploskev, ki se razprostira med imenovanima krivuljama. Zato pravi dr. Armbruster, da je ploščina lika,* ki ga obrobļata krivulji, mera za potrošnjo hrane, in priporoča tale postopek:

Toplotni krivulji, ki smo jih dobili n. pr. pri enomesečnem opazovanju, prenesemo na prvovrsten debelejši risarski papir; risbo natančno po njenih vijugastih robovih izrežemo. Dobljeni trak razkosamo v smeri navpičnic (ordinat), ki ločijo med seboj posamezne Lammertove periode, vsakemu koščku papirja pa določimo težo s precizno lekarniško tehtnico. Na vseh koščkih si sproti zabeležimo datum periode in številko, ki se nanaša na njeno težo.

Ploščine posameznih period bi mogli izračunati tako, da bi stehali 1 dm^2 istega risalnega papirja, ki smo ga že prej uporabljali, in s primerjanjem gramov sklepali na ploščino likov.** Vendar bi dobili samo nove številke, ki nam dejansko še ne bi ničesar povedale o potrošnji hrane tekom posameznih period. Pač pa bi lahko s pomočjo njih določili, v kateri periodi je bila potrošnja večja, v kateri manjša. Toda ta relacija je

* Lik je na sliki, ki prikazuje idealno obliko Lammertove periode, šatiran.

** Primer: $1\text{ dm}^2 = 4,5\text{ g}$; teža lika = $1,26\text{ g}$. — 1 g papirja ima $\frac{1}{4,5}\text{ dm}^2 = \frac{10}{45}\text{ dm}^2$ površine; $1,26\text{ g} = \frac{1,26 \cdot 10}{45}\text{ dm}^2 = 12,6 : 45 = 0,28\text{ dm}^2 = 28\text{ cm}^2$. Perioda s težo $1,26\text{ g}$ ima 28 cm^2 površine.

razvidna že iz naših prejšnjih števil. Zato bomo kar te uporabili in jih imenovali indekse kurjave,* ker nam kažejo, v kateri periodi so čebele bolj kurile, v kateri manj. Višje številke značijo močnejšo kurjavo, in obratno: manjše številke slabo kurjavo. Indeksi za nekatere dneve v januarju in februarju po Lammertovem opazovalnem gradivu prinaša spodnja razpredelnica:

M e s e c :	J a n u a r								F e b r u a r			Povpre- ček = p
D a n :	18	19	20	21	22	23	26	27	1	2	3	
Indeks kurjave = i	0,93	1,29	1,18	1,22	1,12	0,93	1,14	1,0	1,42	1,34	1,22	1,16
Potrošena hrana v gramih	20	27	25	26	24	20	25	22	31	29	26	25
Potrošena hrana v kalor.	64	89	81	84	77	64	79	69	98	92	84	80

Na svoji polni veljavi pridobijo indeksi šele tedaj, ko jih preračunamo v grame, predstavljajoče težo hrane, katero so čebele porabile pri kurjavi v vsaki periodi. Že prej smo ugotovili, da porabijo čebele v eni periodi (mišljena je idealna perioda) približno 25 g medu (str. 75). Teh 25 gramov prisodimo povprečnemu indeksu, kot indeksu, ki naj bi pripadal čim bolj idealni periodi. Vse naše indekse seštejemo, dobljeno vsoto pa delimo s številom dni, torej z 11. Povprečni indeks je 1,16. Po obrazcu $P = \frac{25 \cdot i^{**}}{p}$

preračunamo neizvestne indekse v praktično pomembna števila. Pri obrazcu pomeni P težo potrošenega medu v gramih, i indeks kurjave in p povprečni indeks. Ker je v našem primeru $\frac{25}{p} = \frac{25}{1,16} = 21,55$ konstanta, ni treba nič drugega, kakor vsak indeks pomnožiti s to konstanto, in že dobimo ustrezajočo vrednost za težo medu, ki so ga porabile čebele v posameznih dnevih. (Glej razpredelnico — predzadnja vrsta!)

Vrednost hraniva ali kuriva izražamo navadno tako, da povemo, kakšno množino toplote proizvajajo pri gorenju. Toploto merimo s kalorijami, to se pravi, da primerjamo množino toplote, ki nastaja pri zgorevanju te ali one snovi, z množino toplote, ki je potrebna, da segrejemo 1 dm³ = 1 liter čiste vode za 1° C. V 25 g medu je 20 g čistega sladkorja, ki dà pri zgoreva-

* Die Heizzahl.

** Dr. Armbruster je določil povprečno potrošnjo medu za eno periodo (= 25 g) po Herterjevih podatkih, sestavljenih na podlagi triletnih poročil 20 opazovalnih postaj Württenberskega čebelarskega društva. Po poročilih naših opazovalnih postaj je znašala v zadnjih 10 letih povprečna poraba medu od oktobra do konca marca 6176 g na panj, torej povprečna mesečna poraba 1029 g. Če računamo na mesec 34 period (dolgi po 22 ur), odpade na eno periodo 30 g (= 96 kal.), kar je za celih 5 g (= 16 kal.) več kot po Armbrusterjevi kalkulaciji. — Za vsak posamezen primer bi bil račun pravilnejši, če bi tehtali panj v začetku in ob koncu poizkusne dobe, ugotovili razliko, odnosno primanjkljaj na teži ter ta primanjkljaj razdelili s številom period, ki bi jih dala pri poizkusu dobljena krivulja. — Ker se periode ne ujemajo točno z dnevi, številke v naši razpredelnici niso natančne. Ako bi nam bilo do točnih dnevnih obrokov, bi morali vijugasti trak razrezati na dneve (po ordinatah, ki ločijo 24 urne presledke), deliti celotni primanjkljaj s številom poizkusnih dni in temu primerno obrazec preurediti.

nju 80 kalorij toplote. Če v prejšnjem obrazcu zamenjamo 25 z 80, dobimo obrazec $K = \frac{80 i}{p}$, s pomočjo katerega lahko preračunamo indekse v ustrezajoče kalorije. (Glej razpredelnico — zadnja vrsta!) Dr. Armbruster je izračunal, da porabijo čebele v 28 dneh, to je nekako v enem mesecu 2240 kalorij, kar je približno toliko, kolikor jih porabi človek v 24 urah, to je v enem dnevu pri popolnem brezdelju. Ta ugotovitev jasno kaže, kako pametno in varčno znajo čebele gospodariti s svojimi zimskimi zalogami. (Dalje prihodnjič.)

Videtič Barica:

Pijače iz medu

V današnjih gospodarsko kritičnih časih, ko moramo popravljati škodo, ki nam jo je povzročila pravkar minula vojna, in ko je še vedno velika zadrega za živila, uporabljamo med v gospodinjstvu največ kot nadomestek za sladkor. Drugačna uporaba bi bila potrata. Čudno pa se nam zdi ravno danes, ko je med razmeroma težko dobiti, da ga nismo v izdatnejši meri uporabljali niti v predvojni dobi, ko ga je bilo na pretek po smešno nizki ceni. Tudi v bodoče ne bo drugače, če ne bomo temu vprašanju posvetili večje pozornosti prav v gospodinskih šolah in na gospodinskih tečajih, kjer je bil temu važnemu pouku tako mačehovsko odmerjen čas. Zato je zelo razveseljivo, da se je naša zadruga odločila prirediti v zvezi z Ministrstvom za kmetijstvo in gozdarstvo v Logatcu poseben tečaj, na katerem se bodo udeležence lahko seznanile z vsestransko porabo medu v kuhinji. Prav tako bo dvignila zanimanje za med izdelava in prodaja medenega pečiva, ki ju ima zadruga v načrtu. Marsikomu se bo zdelo vse to še nekoliko preuranjeno, toda to je priprava za bodočnost. Med je že sedaj v prosti prodaji, čeprav moramo z njim še štediti. Lahko pa se dvigne že prihodnje leto njegova produkcija na tako višino, da ga bo mogoče vsestransko uporabljati. A čim prej pričnemo s propagando za njegov konzum, tem bolje je. Tako bomo obdržali ceno medu na primerni višini in s tem pripravili ugodna tla za bodoči razvoj našega čebelarstva.

V članku nameravam spregovoriti nekaj besed o pripravljanju pijač iz medu. Taki recepti so aktualni morda ravno sedaj poleti, ko je osvežujoča pijača bolj zaželena kakor ob drugih letnih časih.

V uvodu naj omenim, da je med izboren dodatek h kateri koli topli ali hladni pijači. Prav tako lahko vse vrste kuhanega sadja, ki ga navadno serviramo v preprosti obliki kompota, okusneje osladkamo z medom nego s sladkorjem. Je pa važno, da takim jedilom dodamo med po svojem okusu šele takrat, ko se je tekočina nekoliko ohladila. Tudi pri sadnih limonadah je žlica pristnega medu na 1 del tekočine zelo umesten priboljšek. Saj znatno dvigne njih vrednost in okus.

Medena limonada.

To je hladilna in okrepčujoča pijača, ki je posebno v poletju priljubljena. Pripravljajo jo na več, bolj ali manj kompliciranih načinov. Preprosto medeno limonado napravimo tako, da šest polnih žlic medu raztopimo v enem litru mlačne vode, nakar raztopino shladimo v hladilniku, na ledu ali na kakem drugem mrzlem prostoru. Z dodatkom limonovega soka, limonove ali podobne kisline, dobi končni okus, po katerem ima svoje ime.

Brezalkoholna medica.

Medica je ena izmed najstarejših pijač. Posebno Slovani so jo visoko cenili. Toda predstave o medicini niso pri vseh ljudeh enake. Nekateri imajo pri tem v mislih brezalkoholno pijačo, drugi pa alkoholno pijačo, ki ima glede na večjo ali manjšo množino vsebovanega alkohola lahko lastnosti vina ali celo lastnosti žganja. Poimovanje besede »medica« torej ni dovolj jasno. Treba je vedeti, da je brezalkoholna medica v pravem pomenu besede le tista pijača, ki jo lahko pripravimo vsak čas iz vode in medu, ki pa v odprtih posodah ni trpežna in se mora sproti porabiti. Vzdržala bi morda dalje časa le tedaj, če bi bila neprodušno zaprta v steklenicah in shranjena v mrzli kleti. Vendar tega ne bo nihče delal, ker jo lahko za vsako priliko napravi sproti.

Prava medica.

Če hočemo napraviti pravo medico, jo moramo pustiti pokipeti kakor novo vino. Pri tem kipenju se vsebovani sladkor deloma izpremeni v alkohol. Paziti je treba, da medica pravilno in popolnoma pokipi. Drugače se rada pokvari. Sploh je treba pri napravljanju medicine imeti vsaj nekaj pojmov o kletarstvu, na razpolago pa mora biti tudi potrebno orodje in predvsem dobra posoda.

Tudi pravo medico izdelujejo na več načinov. Tu objavljam recept, ki mi ga je nasvetoval skušen čebelar.

10 kg medu prilij 50 l vode! Tekočino v kotlu dobro premešaj, da se med raztopi. Dodaj ji 5 l malinovega ali enako količino kakega drugega sadnega soka! V primerno vrečico iz redke tkanine vloži nekoliko stolčnega cimeta, nageljnovih žebic, oranžnih in citroninih lupin, malo vanilije in žlice hmeljevega cvetja! Vrečico zaveži in jo vrzi v lonec, ki si ga medtem pristavil k ognju. Pri kuhanju se na površju zbirajo pene, katere sproti posnemaj! Kuhaj toliko časa, dokler penjenje ne preneha. Nato kotel odstavi in ga pusti pri miru, da se ohladi. Ko se to zgodi, izvleci vrečico z dišavami, ohlajeno tekočino pa precedi skozi gosto cedilo v sodček, ki ne sme biti žveplan, a napolnjen samo do tri četrtine. Sodček postavi na primerno toplo mesto, dodaj medicini kipelne glivice in veho pokrij s kakim prtičkom! Ko začne tekočina šumeti, opremi veho s kipelno pripravo! Vrenje traja mesec dni in še več. Po končanem vrenju pusti medico statf vsaj 3 do 4 mesece. Šele po preteku tega časa jo pretoči v steklenice, te pa dobro zamaši in jih shrani v hladni kleti. Čim dalje časa ostane medica v steklenicah, tem boljša je.

Medeni liker.

Sestavine: 1 kg medu
1 l deževnice ali destilata
1 l alkohola
3 dkg malinovega izvlečka

V alkohol zlijemo izvleček in nato med, katerega prej dobro raztopimo v sestavnem delu vode. Ako raztopina nima lepe barve, ji lahko dodamo še nekoliko malinovega izvlečka. Dobljeno tekočino dobro premešamo, nalijemo v čiste steklenice, steklenice tesno zamašimo in postavimo za nekaj dni na primerno hladen prostor. Za narejanje likerja moramo vzeti pristen med čim svetlejše barve.

Opazovalne postaje

Medtem, ko nam je mesec maj pomolil prst in smo pričakovali, da nam bo junij ponudil celo roko — vsaj tako bi moralo biti — nam je izmaknil še prst. junjsko vreme je bilo neugodno. Pogostne padavine so se javljale v obliki neviht in nališov podnevi in ponoči. Prevladovali so južni in zapadni vetrovi, nekaj dni v začetku in ob koncu meseca je pa pihal severovzhodni veter. Srednja mesečna toplina v maju je bila 17.24°, v juniju se je dvignila na 18.39° C.

Mesečni povpreček za junij 1946			
Toplina	Padavine	Izlet	Donos
18.39°C	150 mm	26 dni	113 dkg

Velik del matic se zaradi slabega vremena ni sprašil. Skoraj vsi opazovalci so morali roje krmiti. V drugi polovici meseca so začele čebele preganjati trote. Izlet in tudi zaleganje sta marsikje popolnoma prenehala. Razvoj družin je dobil nov razmah konec meseca na kostanjevi paši.

Vremenske razmere so škodljivo vplivale na medenje iglavcev, kakor tudi na medenje travniških cvetlic. V prvi tretjini beležijo nekatere postaje (Selnica ob Dravi, Sv. Lovrenc na Pohorju, Bistra, Breg-Tržič) nekaj donosa s smreke in hoje. Hoja je le tu in tam prišla, a takoj spet popustila. Zato čebele niso imele od tega nikakega haska. Opazovalec iz Bistre je med opombami v poročilu za zadnje dneve meseca zapisal, da »še vedno kaplja s hoje«.

V toku celega meseca je cvetela lipa, vendar nobena opazovalna postaja ni zaznamovala kakšnega večjega donosa, čeprav je bilo vsaj v začetku meseca primerno vreme za medenje. Čebele so sicer lipo vneto obletavale, toda tehtnica je padala. Vse to kaže, da bo treba medenje lipe temeljito proučiti, kajti po mnenju velikega števila čebelarjev v naših krajih ne medi ali pa le nekatera leta zelo malo.

Od sredine meseca dalje so čebele obiskovale pravi kostanj. Ponekod (Pusti vrh, Selnica ob Dravi) se je začel razcvetati že v prvi tretjini meseca, kar je neobičajno zgodaj. V glavnem so ga pa čebele izkoriščale šele v zadnji tretjini meseca. Lahko rečemo, da je pravi kostanj poleg akacije v Sloveniji najpomembnejše mededeče drevo. Poleg nektarja daje tudi mnogo obnožine. Kostanju bomo morali posvetiti več pozornosti, saj je les vsestransko uporaben (železniški pragovi, elektrovodni drogovi, česlovina, vinogradniški koli itd.). Potrebno je, da povsod zainteresiramo gozdarske kroge, za pogozdovanje s pravim kostanjem. V sončnih vinogradniških legah naj bi ustanovili drevesnice, v katerih naj bi vzgojili dovolj sadik tega, za čebelarstvo tako pomembnega drevesa.

Opomba: V prejšnje mesečno poročilo se je vrinilo nekaj napak, ki jih na tem mestu popravljam. Na strani 126. v prvi vrstici se mora glasiti pravilno: Po stanju prvega aprila 1941 smo imeli v Sloveniji 31 opazovalnih postaj (ne 35). Pri podatkih o gibanju tehtnice na strani 127. je pravilno: Breg — Tržič pridobil v mesecu čistih 400 dkg, Virmaše — Skofja Loka 815, Pluska — Trebnje 695 in Turški vrh — Ptuj 815 dkg. Mesečni povpreček za maj znaša glede na te popravke 633 dkg.

Breg — Tržič. Sredi meseca je izlet na pašo skoraj popolnoma prenehal.

Kranj. Zaradi suše je bila tukajšnja paša v maju zelo slaba. Sredi meseca: pokolj trotoev, konec zaleganja.

Virmaše — Skofja Loka. Preganjanje trotoev se je pričelo že v prvi polovici meseca. 14. junija je sneg pobelil hribe. Lipa pri nas ne medi in je čebelam le v škodo.

Bistra. Tudi po deževnih dnevih od 12.—16. junija je s hoje kapalo. Prav tako je hoja medila po dežju od 20.—24. junija in po nališu dne 27. junija.

Ribnica. Na tehtnici je eksportni panj. Dne 7. junija je dal 150 kg težkega družca.

Podroben pregled za mesec junij 1946

a) Meteorološki podatki

K r a j	Višina nad morjem	Toplina zraka			Dni je bilo						
		naj-višja	naj-nižja	sred-nja me-sečna	izletnih	deževnih	snežnih	oblačnih	pol jasnih	jasnih	vetrovnih
		C°									
Breg — Tržič	483	28	8	17,45	27	11	—	13	6	12	20
Kranj	385	32	12	20,96	15	5	—	6	7	11	9
Virmaše — Škofja Loka	361	28	11	18,48	30	9	—	3	15	12	26
Brest — Barje	290	—	—	—	21	10	—	10	8	9	21
Bistra — Borovnica	—	32	10	17,65	25	10	—	8	3	12	7
Ribnica	—	—	—	—	26	5	—	8	8	14	8
Krka	300	—	—	—	24	7	—	7	10	14	26
Pluska — Trebnje	207	29	10	16,22	28	10	—	5	16	7	12
Novo mesto	180	35,5	9	20,28	30	7	—	2	10	18	15
Vavpčja vas — Semič	280	28	10	19,25	30	4	—	1	8	21	22
Turški vrh — Ptuj	336	29	9	18,16	23	9	—	9	4	16	8
Sv. Lovrenc na Pohorju	442	—	—	—	28	17	—	8	20	3	17
Selnica ob Dravi	324	33	5	17,96	30	13	—	15	9	6	18

b) Podatki o gibanju tehtnice

K r a j	Panj je na teži									
	pridobil v			izgubil v			v mesecu čistih <i>dkg</i>		največ pridobil	
	1.	2.	3.	1.	2.	3.	pri- dobil	po- rabil	<i>dkg</i>	dne
	mesečni tretjini <i>dkg</i>									
Breg — Tržič	240	50	200	90	140	100	160	—	70	29
Kranj	30	—	165	180	135	155	—	275	60	28
Virmaše — Škofja Loka	5	5	215	125	160	125	—	185	65	30
Brest — Barje	40	20	125	135	175	95	—	220	50	30
Bistra — Borovnica	370	140	80	—	210	270	110	—	150	8
Ribnica	—	—	5	105	110	15	—	225	5	28
Krka	80	20	95	200	115	130	—	250	80	6
Pluska — Trebnje	65	5	5	565	240	100	—	830	65	7
Novo mesto	20	25	—	180	105	225	—	465	20	3
Vavpčja vas — Semič	—	245	30	145	40	90	—	—	80	20
Turški vrh — Ptuj	30	350	55	90	35	75	235	—	90	16
Sv. Lovrenc na Pohorju	275	25	160	75	150	60	175	—	100	8
Selnica ob Dravi	550	85	285	75	210	215	420	—	170	7

Krka. Nekaj paše je bilo v začetku meseca na robidi in srobotu.

Pluska — Trebnje. Družina v plodišču je dala 2.25 kg težkega družca, družina v medišču pa 2.95 kg težkega prvca. 11. junija sem zgornjo in spodnjo družino združil.

Selnica ob Dravi. Mrzlim vetrovom v začetku meseca so sledili hudi nalivi in znižanje topline. Konec meseca zalega na sedmih satih.

Turški vrh — Ptuj. Ob kostanjevi paši so čebele nabrale mnogo obnožine. V zadnji tretjini meseca ni bilo skoraj nobene paše. Le z deteljice, ki je še ostala na nepokošenih bregovih, so prinesle čebele nekaj medu.

KAJ ZNANCEV ŽE ZASULA JE LOPATA...

† MURAVEC MARJAN

Muravec Marjan je bil po rojstvu Istrijan. Luč sveta je zagledal v Bujah 21. julija 1907. leta. Kmalu po izbruhu prejšnje svetovne vojne je prišel z očetom v Šmartno pri Litiji, dovršil tamkaj ljudsko šolo in se kasneje izučil v Izgorškovi tovarni za mizarskega pomočnika. Po dopolnjeni učni dobi je ostal pri Izgorški še nadalje v službi. Bil je eden izmed njegovih najzvestejših in najzanesljivejših uslužbencev.

Čebele so ga od nekdaj veselile. Še kot šolar je pomagal ogrebat nadučitelju roje, v Adamčičevem čebelnjaku pa je bil poleti domala stalen gost. Tako se je polagoma izpopolnil tudi v čebelarstvu.

larskem znanju in spretnostih. Kot 19 letni mladenič se je osamosvojil in si omislil prve AŽ-panje. Ko se je oženil, je prenesel svoje čebelarstvo v Jelšo pri Jablanici.

Leta 1942. se je odzval klicu osvobodilne fronte in odšel med partizane. Udeležil se je nešteti tveganih podvigov proti okupatorju in nastopal vedno v prednjih bojnih vrstah. Pri neki hajki v okolici Žužemberka pa je prebila svinčenka iz sovražne puške njegovo dobro srce. Pokopan je pri Sv. Križu blizu Žužemberka. Njegovo smrt objokujeta žena in nedorastla hčerka.

† MAROLT MIRKO

Nekoliko od Litije v hribe pomaknjena samotari vas Štanga. Na pobočju gričev so razpostavljene prijazne hišice, nad njimi pa šumijo bukke. V tem kraju se je 25. julija 1922 rodil Marolt Mirko. Še ko je hodil v šolo, je rad spremljal očeta, mu pomagal pri delu v čebelnjaku in opazoval čebelice. Po dokončani šoli mu je oče prepustil čebele, ki jih je mladi čebelar negoval z veliko skrbnostjo in ljubeznijo. Posvetil jim je vse nedeljske popoldneve in vsako prsto minuto ob delavnikih. Bil je zelo marljiv in napreden čebelar. S svojo pridnostjo in s pomočjo strokovnih nasvetov čebelarja Adamčiča se je polagoma dokopal do 20 AŽ panjev.

Prišla pa je vojna in Nemci so tudi njega, kot mnogo drugih, odvedli na fronto. Težko se je ločil od doma in čebel, za katere je v vsakem pismu povpraševal. Da bi pa še enkrat videl svoje ljubljenske in mogel skrbeti zanje, mu žal ni bilo dano. V juliju 1944. leta je na fronti prešel k Rusom. Oslabljen zaradi prestanih naporov v nemški vojski je podlegel pljučnici v ujetništvu v Nižjem Tagilju na Uralu.

Spet cveto travniki in pridne čebele nabirajo med po štangarskih gričih kot pred leti, le da so zdaj same, brez gospodarja.

Tihotapstvo je prikrita oblika ropanja. V zadnjih brezpašnih mesecih čebelarškega leta nastopa razmeroma zelo pogosto, a ga nevedč čebelar največkrat niti ne opazi. Pojavlja se navadno le med družinami istega čebelnjaka. Pri tem načinu ropanja čebele ne navale v skupinah in s silo na tuji panj, marveč se skušajo kot posameznice neopazno in z zvijačo zmuzniti mimo stražnic v njegovo notranjost. Tihotapska družina tudi ne usmeri vseh svojih sil samo proti enemu panju, temveč ima v razvidu kar več panjev naenkrat.

Cebela, ki se je posvetila temu nečistemu poslu, sede s strani na brado, se hinavsko približa stražnici, ji proži svoj jeziček, se ji pusti mrevariti in celo pah-niti z brade na tla, ne da bi pokazala pri tem kak odpor, a se kasneje po isti poti vrne in si znova prizadeva skleniti prijateljstvo s čuječim očesom postave ob vratih tujega kraljestva. Ob prvi ugodni priliki smukne skozi žrelo, si natrpa želodček z medom, ga odnese domov in tam odloži, nakar se nemudoma zopet odpravi v nezaželjene gosti. Če se ji tihotapstvo nekajkrat posreči, se navzame njeno telesce novega vonja in postane stražnicam sploh nesumljiva. Nemoteno se potem kreta mimo njih in polni tatinsko bisago z nedovoljenim blagom.

Tihotapstvo ne povzroča neposredno občutne škode. Vsaj čebelarju ne, kajti njemu je pač vseeno, ali je med v tem ali v onem panju, ni pa vseeno to za ropano družino, zlasti ne tik pred zimo. Zgodilo se je, da je čebelar panje že pregledal in ugotovil pri vseh družinah zadostno količino zimске zaloge. Ker pa se je lepo vreme zavleklo v pozno jesen, so imele tihotapke priliko pri kaki nečuječi družini znižati količino medu do take mere, da je postalo to znižanje na pomlad zanjo usodno. Tudi se lahko tihotapstvo iz neznanega vzroka mahoma sprevrže v pravi rop. Zato ga mora čebelar vendarle zatirati. Sredstva za preprečevanje so približno ista kakor pri lahkem očitnem ropu. Dostikrat že zadostuje, da zoži žrelo pri napadenem panju. Če je kaka družina tihotapljena več let zapored, je umestno, da ji izmenja slo matico, ker je verjetno dedno premalo odporna proti tujim usiljivkam.

Prepih, najboljšo sredstvo proti voščnim veščam. Tik pred vojno sem za šolsko razstavo pripravil opazovalni

panj in ga naselil s čebelami. Po razstavi sem družino s tremi sati prenesel v prašilnik, četrti, docela izdelan, vendar prazen sat pa sem pustil v opazovalnem panju, ker je imel njegov okvirček nastavek, s katerim ga je bilo mogoče z ostalimi okvirčki povezati v enotno ploskev.

Med okupacijo sem bil izseljen v Srbijo. Ko sem se po osvoboditvi spet vrnil na šolo, sem našel opazovalni panj pod streho in v njem docela nedotaknjen sat v opisanem okvirčku. Zanimivo je, da ga niso v dolgih štirih letih napadle niti miši, niti večje. Kako se je sat ubranil mišim, mi je še danes nerazumljivo, da pa so ga pustile pri miru večje, je najbrž vzrok preprih, kateremu je bil panj izpostavljen. Panj ima namreč žrelo v sprednji in zadnji končnici, šipe pa so na leseni obod samo naslonjene, tako da se je lahko pri najmanjšem vetru razgibal zrak tudi v njegovi notranjosti.

Večkrat sem že bral v čebelarških strokovnih listih, da je preprih dokaj zanesljivo sredstvo proti veščam. Danes bi to skoraj verjel in bom ob prvi priložnosti napravil tale poizkus. Iz štirih desk, širokih kakih 45 cm, bom zbil obod in ga znotraj opremil z vodoravnimi latami. Na eni strani oboda bom pribil mrežo, na nasprotni strani pa pregiblivo pritrdil dvojne oknice, ki bosta imeli namesto šip tudi mreže. To zračno omaro bom namestil v kakem takem prostoru, kjer bo primerno vleklo, na vodoravne late pa bom razpostavil sate tako, da se ne bodo tiščali. O uspehu svojega poskusa bom poročal.

Kristalizacija medu: Večja ali manjša težnja medu h kristalizaciji je odvisna od množine in razmerja sladkorjev v medu, in seveda tudi od tega, koliko vode je v njem.

Vrste medu, ki imajo mnogo grozdnega sladkorja, dosti prej kristalizirajo, kakor one, ki imajo več sadnega sladkorja (fruktoze). Ker je fruktoza za polovico slajša kot glukoza (grozdni sladkor), lahko že po okusu določimo, kateri med bo prej kristaliziral: Čim slajši je, manjša je verjetnost za kristalizacijo, ker ima več fruktoze. Na oddelku za raziskovanje ogljikovih vodikov na newyorški univerzi so preiskali med različnih rastlin. Ugotovili so n. pr., da

je med regrata izmed najbolj bogatih na glukozi in s tem seveda tudi najbolj nagnjen h kristalizaciji. (Ima 39.98% glukoze in le 37.59% fruktoze, dočim ima deteljni med 39% fruktoze in 36% glukoze.)

Ker prenese glukoza dosti manjšo koncentracijo v raztopini kot fruktoza, začne hitro kristalizirati. Čudno pa je, da je jesenski med iste rastline mnogo manj nagnjen h kristalizaciji kakor poletni kljub enakim pogojem. Dyce je opazoval, da je za kristalizacijo najugodnejša toplota od 13 do 15 stopinj Celzija. Po njegovih izsledkih pospešuje kristalizacijo tudi »kristalizacijska jedra«, to so zračni mehurčki, zrnca cvetnega prahu, drobec voska, koloidalni delci beljakovine, najbolj pa seveda »vsejani« kristali glukoze, ki vedno lebdiijo v zraku, na orodju, v satju in v posodah. Ko pridejo ti delci v med, se okrog njih začne nabirati glukoza; med se na takih mestih zgosti in končno kristalizira.

Ker je za trgovino bolj primeren nekristaliziran med, skušajo nekateri čebelarji kristalizacijo zavreti. Amerikanski čebelarji jo preprečujejo na ta način, da segrejejo med do 120° C. Segrevanje traja približno 30 minut. Pri tem se raztope vsi kristali, ki so slučajno že v medu. Istočasno se uničijo glivice alkohola, kar prepreči tudi kipenje.

Vilson in Marwin sta preiskala tak med in ugotovila, da zaradi segrevanja razpadejo beljakovine v medu in se njih jedra (aminokisline, peptidi), vežejo s ternarnimi snovmi (tanini, poktini, sladkorji). Zaradi teh kemičnih procesov izgubi med mnogo na okusu in močno spremeni barvo.

Segrevanje pa prepreči kipenje le tedaj, če je med shranjen v popolnoma zaprti posodi in v prostoru pod 10° C. Višja toplota je namreč zelo ugodna za razvoj glivic, ki jih v medu menda ni malo. Fabian in Quinet sta našla v 20 vzorcih medu 25 različnih glivic kvasovk.

Fulmer predlaga kompromisno rešitev. Koncentracija vode naj bi se ustalila na 20%. Sele potem naj bi se med v vodni kopeli pasteriziral (dve uri do 63° C). Pri takem postopku med ne izgubi ne vonja, ne barve. Tako segret med pa je treba seveda še gorkega hermetično zapreti in nato naglo ohladiti.

Mešanje ali stresanje medu je popolnoma neumestno in škodljivo, ker se zaradi tega razdele kristalizacijska jedra

po vsem medu. Tem bolj potrebna pa je snaga pri orodju, posodi in satju. — (Lothrop, American Bee Journal, 1939.)

Sereclj Al.

Koliko je čebel v panju? To vprašanje zanima zlasti čebelarje začetnike, v družbi nečebelarjev pa je eno izmed tistih vprašanj, ki ti bo med prvimi zastavljeno, če se pogovor slučajno zasuje v čebelarsko smer. Odgovor seveda ni lahak, kajti moč družine se menjava z letnimi dobami in po velikosti panjev. K temu se pridružujejo še individualne razlike, ki so odvisne od starosti, odnosno od rodovitnosti matic, od zdravstvenega stanja družin, od njih pasemske pripadnosti itd. Odgovor more biti torej samo povprečen in zelo posplošen.

Višek svojega razvoja dosežejo družine sredi maja. Tedaj imajo, če so nastanjene v večjih modernih panjih, kakršni so tudi pri nas sedaj v rabi, kakih 60.000 do 80.000 čebel. V manjših panjih, torej v kranjičih, pa jih je 30.000 do 40.000. Do jeseni se zniža njih število na dve tretjini, dočim pade spomladi celo pod polovico. Ljubljana je imela pred sedanjo vojno približno 80.000 prebivalcev, Maribor 35.000. Če bi si mislili obe mesti skrčeni na obseg panjev in ljudi zmanjšane na velikost čebel, bi nam tako nastala slika dobro ponazorovala moč in stanje družin, nameščenih v večjih in manjših uljih. Pa vidim muzajoč obraz začetnika! Le kdo je štel čebele? Saj jih ni mogoče prebirati kakor fižol ob zakurjeni peči. In vendar so jih štel nekateri raziskovalci čebeljega življenja! Da, prav dobesedno so jih prebirali in preštevali. Réaumur je na primer pri svojih poizkusih ukrenil takole: Družini je odvzel vse sate in z njih ometel čebele nazaj v panj. Ko so se pregnanke vletele in tvorile gručo kakor v roju, je panj zaprl in ga potopil v vodo, ohlajeno na -5 stopinj Celzija. V nekaj minutah so premočene čebele otrpnile, nakar jih je stresel na mizo in preštel. Po končanem delu jih je vrgel na rjuho, razgrebel in izpostavil toplim sončnim žarkom. Polagoma so oživele in se sprašile nazaj v panj. Ko jim je vrnil zaležene sate, ki jih je bil ta čas hranil z matico vred na primerno toplem prostoru, je bila družina zopet v redu. Posebnih izgub ni bilo med tako obravnavanimi čebelami. Le redke se niso dvignile, le posamezne so obležale mrtve na rjuhi. Mrtvice so po večini pripadale starejšim, že izmozganim delavkam, ki bi itak prej ali slej tudi na naravni način poginile.

Popisano preštevanje je zamudno in se obnese zgolj pri šibkih družinah. Če je družina zelo čebelna in zlasti če nam ni do točnih števil, lahko postopamo tudi drugače. Ometenke stehatmo, njih teža pa primerjamo s težo manjše količine čebel. 100 čebel tehta približno 1 dkg, 10.000 1 kg, vendar samo tedaj, ako so popolnoma suhe, to se pravi, ako nimajo prav nič medu v mednih golšah. Ker so čebele navajene, da planejo že pri neznatnih motnjah k celicam in si z medom natlačijo želodčke, so navadno težje. Tedaj jih odpade manj, recimo 8.000 na kg. S to količino je treba računati tudi pri čebelah v roju. Čebelar torej vedno lahko določi, kako močna je družina ob ustanovitvi. Preden roj vsadi, ga mora pač stehatiti. Če tehta 4 kg, kar ni taka izrednost, da bi vzbujala pozornost, ga sestavlja 30 do 35 tisoč čebel. V panju, ki je rojil, pa jih je ostalo najmanj še toliko.

Med troti ni križancev. Vsi troti so dednostno čisti, ker nastajajo iz neoplojenih jajčec in imajo samo polovične garniture hromosomov. Pri zoritveni delitvi jajčne stanice se hromosomi, kot nositelji zasnov za posamezne lastnosti pač lahko porazdele na nastale gamete v različnih kombinacijah, toda normalno se ne more zgoditi, da bi zašlo v kako gameto dvojce nasprotnih genov, ki soodločata o isti lastnosti. Tudi pri izmenjavi tako imenovanih vežanih činiteljev ne, ker se po dosedanjem pojmovanju izvrši izmenjava vedno na istih mestih obeh koordiniranih hromosomov. Heteroploidija je sicer za nekatera bitja eksperimentalno dokazana, vendar si ne moremo misliti, da bi bila pri čebelah tako pogosta, da bi lahko resno računali z bastardiranimi troti. Na splošno velja torej pravilo, da zalega tudi bastardirana matica same čistokrvne trote. Matica srednje velikosti, ki je nastala iz križanja čiste velike matice in majhnega trota, zalega v prvem pokolenju čebele, odnosno matice srednje velikosti in same velike trote, že v drugem pokolenju pa se pojavijo i veliki, i-majhni troti, toda nikdar ne srednje veliki troti. Pri polihibridnem križanju z n-številom med seboj neodvisnih znakov nastopa v drugem pokolenju 2^n -število čistih trotoev, pri treh razlikovalnih znakih torej 2^3 , to je 8 vrst čistih trotoev, pri štirih znakih $2^4 = 16$, pri petih $2^5 = 32$ itd. Iz povedanega je razvidno, kako važni so troti za presojanje vzrejnega gradiva. Če je družina v resnici čista, more v njenih nadaljnjih vzrejnih panogah nastopati

vedno samo ena vrsta trotoev, če pa je mogoče že v naslednji generaciji razlikovati vsaj dvojce vrst trotoev, je to znamenje, da imamo opraviti z družino nečiste zarodnice. Pri vsem tem je treba imeti stalno pred očmi, da se posamezni znaki kolikor toliko menjavajo glede na vnanje okoliščine. Velikost in barva trotoev sta v znatni meri odvisni od toplote in morda še od katerih drugih činiteljev. Za ugotavljanje pravih dednostnih razlik je potreben izostren pogled, in lahko bi rekli, celo neka posebna nadarjenost.

V. R.

Bolezni čebelje zalege je naslov knjige, ki je pred kratkim izšla v Zagrebu kot 1. zvezek Veterinarske knjižnice. Spisal jo je vsučiliški prof. dr. Ivo Tomašec, izdal pa Poljoprivredni zavod. Knjiga ima obliko revijalne osmerke in je natisnjena na popolnoma belem, za današnje razmere naravnost izvrstnem papirju. Naklada znaša 2000 izvodov. Če pomislimo, da bodo po njej segli ne samo veterinarji, temveč tudi čebelarji izven mej ljudske republike Hrvatske, je očitno prenzika.

V uvodu nas seznaja pisatelj z razvojem in zgradbo čebelje zalege. Po splošnih pripombah o nalezljivih boleznih zalege preide k njih podrobnem popisu. Najtemeljiteje se bavi s hudo gnilobo. Saj ji je odmeril več kot tretjino celotnega prostora. Upošteva vse novejšje izsledke o značaju in poteku te bolezni ter daje izčrpna navodila za njeno zatiranje, odnosno za njeno preprečevanje. V nadaljnjih poglavjih obravnava vrečavost, prizanesljivo gnilobo, obe obliki plesnobe in nazadnje še posebnosti, ki nastajajo na zalegi zaradi prehlada. Sledita primerjalna karakteristika in tabelarični pregled obravnavanih bolezni, kot dodatek pa navodila za pošiljanje okuženega satja v mikroskopsko preiskavo in dokaj obširen seznam novejšega slovnstva.

Knjiga je razveseljiv pojav v jugoslovanski čebelarški literaturi. Iz nje veje duh strokovnjaka, ki si svojega znanja ni pridobil zgolj ob teoretičnem prebiranju tujih spisov o čebeljih boleznih, marveč v laboratoriju ob praktičnem raziskavanju in proučevanju njih povzročiteljev. Kljub neki znanstveni noti je preprosto in lahkoumljivo napisana. Našim čebelarjem jo toplo priporočamo, od pisatelja pa pričakujemo, da nas bo kmalu razveselil še z II. in III. delom, v katerih naj bi razpravljali o boleznih odraslih čebel in o boleznih matice.

DOPISI

Na Vranskem se je 17. februarja 1946 vršil ustanovni občni zbor čebelarске družine. Udeležilo se ga je 23 čebelarjev, ki so vsi ob tej priliki pristopili k zadrugi. Iz celjske podružnice se ni nihče udeležil občnega zbora. Občni zbor je otvoril tovariš Virjent Jakob, prečital pravila čebelarске družine in obrazložil njen pomen. Nato smo prešli k volitvam. Za predsednika je bil izvoljen tovariš Virjent Jakob, tajniške posle pa je prevzel Košir Franc.

Po ustanovnem občnem zboru je imela podružnica že tri seje, na katerih smo razpravljali o tekočih zadevah. Prejeli smo od podružnice v Celju 49 kg sladkorja, ki smo ga razdelili med člane. Za prvi maj smo sklenili, da bomo v teku 10 dni pobrali naročnino za »Slovenskega čebelarja« in jo skupno za vse članstvo nakazali čebelarски zadrugi v Ljubljani. Okoli 20. aprila smo že imeli prve roje v naši okolici.

Upamo, da nam bo sv. Ambrož naklonil dobro letino, da bomo pridelali obilo medu, ki je sedaj, ko nam tako primanjkuje sladkorja, važen ne samo v čebelarstvu, temveč tudi v ljudski prehrani.

Cebelarška podružnica v Mariboru je imela članski sestanek v nedeljo dne 12. maja t. l. Udeležilo se ga je 35 članov. Predsednik tov. Močnik je podal poročilo o delovanju podružnice, nakar smo prešli k volitvam. Za novega tajnika podružnice je bil izvoljen tov. Albin Hrovatin, za zastopnika v upravni odbor zadruge pa poleg tov. Šumenjaka, ki je bil izvoljen že v oktobru, tov. Hrovat. Na predlog tovariša blagajnika, ravn. Strune smo se zedinili, da nas bodo na glavni skupščini zadruge zastopali razen onih 10, ki smo jih določili že jeseni, vsi predsedniki čebelarских družin, kakor tudi predsednik in tajnik podružnice. Tovariš predsednik je po volitvah poročal o gibanju članstva v podružnici. Vsega skupaj je do sedaj vpisanih 310 članov. Sklenili smo ustanoviti nekaj novih čebelarских družin in s tem kader članstva še bolj dvigniti. Podružnica bo na svojem zemljišču v Novi vasi, ki meri ca. 5000 m², uredila drevesnico, predvsem pa nasadila javor, ki izborno medi. V tečaj za vzrejo matic sta bila določena tov. Hrovat in Vurmat. Poročilo tov. blagajnika je bilo brez ugovora sprejeto. Pri slučajnostih se je razvila živahna debata o prevozu čebel v ajdo. Ptujsko polje je povsem zasedeno s čebelami. Zato svetujemo novim prevoznikom, naj nikar ne silijo s svojimi panji tja na pašo.

S seje širšega odbora Čebelarске podružnice v Ljutomeru. Seja se je vršila 25. maja t. l. Udeležili so se je delegati vseh družin razen Križevcev. Najprej je bilo podano poročilo o pregledu čebeljih družin v Vučji vasi. Ugotovljeno je bilo, da so vse družine tamkaj popolnoma zdrave. Ta pregled je tudi pokazal, da je čebelarstvo v Vučji vasi precej zanemarjeno in da so hoteli ravno tisti čebelarji, ki jih ne moremo prištevati k vzornim, onemogočiti razmah večjega, naprednega Mirovega čebelarstva. Spor med Mirom in drugimi čebelarji v Vučji vasi bo likvidiran na ta način, da se bo velečebelar Mir po hojevi paši preselil s svojimi čebelami nekaj kilometrov izven vasi. Na seji smo se pogovorili še o mnogih drugih važnih zadevah. Pretresali smo vprašanje udeležbe na skupščini, razpravljali o obdavčevanju čebelarskega izkupička, razdelitvi ajdovih pasišč in o prevozu čebel na kostonjevo odnosno smrekovo pašo na Pohorje, kamor bo prepeljanih okrog 650 čebeljih družin, sestavili seznam potrebnih, ki jih nameravamo naročiti za člane itd. S sestavljanjem statistike nadaljujemo. Enodneveni tečaj, ki ga bo vodil tov. Močnik iz Maribora, bo 2. junija. Zbiranje naročnine za »Slov. čebelarja« je v teku. — Družine prosimo, da nam točneje pošiljajo svoja mesečna poročila.

Cebelarška podružnica v Črnomlju je imela sestanek v nedeljo 2. junija 1946 pri tov. Bičku Ivanu v Črnomlju. Sestanek je bil sklican na pobudo Čebelarске zadruge v Ljubljani. Kot gosta sta se ga udeležila tudi tovariša prof. Mihelič Stane in referent Košmerl Vinko iz Ljubljane. Po govori obeh gostov, ki sta poudarjala važnost kolektivne prodaje medu, so se čebelarji obvezali, da bodo oddali za javne ljudske potrebe 40% letošnjega pridelka. Ves ta med bo prevzela Čebelarška zadruga v Ljubljani in ga plačala po 105 din za kg, franko zbiralna postaja. Za zbiralne centre so bili določeni kraji: Črnomelj, Metlika, Vinica in Semič. Površna

cenitev je pokazala, da bo mogoče zbrati v celem črnomeljskem okraju do 10.000 kg medu. Prva partija bo odšla iz Črnomlja v petek 7. t. m. Druga partija bo odposlana naslednji teden. Ker mnogi čebelarji nimajo za železniški prevoz primernih posod, jim bo te posodila in pravočasno dobavila zadruga.

Predsednik zadruga tov. Mihelič obljubi, da bodo pri preskrbi s potrebščinami v bodoče prvenstveno upoštevani čebelarji, ki bodo kolektivno prodali svoj med zadrugi. Na čebelarskega referenta tov. Košmerla je bila naslovljena prošnja, da bi Ministrstvo za kmetijstvo preskrbelo Belokranjem zadostno količino superfosfata. Rabijo ga za gnojenje strniščne ajde, kajti v Beli Krajini ajda ne uspeva dobro, če ni gnojena s superfosfatom, rodi le slabo, medi pa sploh ne. Nadaljnji razgovor se je sukal okrog dobave novih panjev, okrog neprilik, ki so nastale zaradi zakasnele pošiljke satnic in okrog obveščevalnih postaj, ki naj bi sporočile zadrugi odnosno Ministrstvu za kmetijstvo vsak pojav izdatnejšega medenja.

Ko je bil dnevni red izčrpan, se je tovariš predsednik zahvalil obema delegatoma iz Ljubljane za zanimiva poročila in pojasnila, članom pa za udeležbo z željo, da bi bilo še dosti tako uspešnih in lepih sestankov.

ZAPISNIK

o drugi seji širšega upravnega odbora Čebelarske zadruge za Slovenijo v Ljubljani, dne 30. junija 1946. ob 9. uri dopoldne v dvorani Glavne kmetijske blagovne zadruge v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Navzoči so bili:

Izvršni odbor:

Mihelič Stane, Ljubljana	Elsner Ivan, Ljubljana
Znideršič Anton, Ljubljana	Košmerl Vinko, Ljubljana
Cedilnik Viktor, Ljubljana	Folič Ruža, Grosuplje
Cvetko Franc, Ljubljana	Raič Slavko, Ljubljana

Nadzorni odbor:

Smajdek Ivan, Ljubljana	ing. Rihar Jože, Ljubljana
-------------------------	----------------------------

Zastopniki podružnic:

Ljubljana — Skof Franc	Maribor — Močnik Peter
Jesenice — Miklavčič Jurij	Murska Sobota — Kuštor Evgen
Škofja Loka — Noč Valentin	Ptuj — Bratuša Jakob
Celje — Bitenc Martin	Gornja Radgona — Kerčmar Zlatko
Gornjigrad — Melave Jože	Črnomelj — Kastelic Jože
Šoštanj — Mlinšek Franc	Kočevje — Alič Ančka
Trbovlje — Bervar Evgen	Krško — Zorič Lojze
Dolnja Lendava — Šimonka Aleks.	Novo mesto — Gregorc Drago
Ljutomer — Belec Janko	Slov. Bistrica — Ipavec Svetozar

Zastopane niso bile podružnice:

Grosuplje, Kamnik, Kranj, Rakek, Slov. Konjice, Smarje pri Jelšah, Prevalje, Trebnje in Slovenjgradec.

Referenti:

Arko Adolf, Ljubljana, vodja trgovine in mizarnice,
Kobal Josip, Ljubljana, poslevodeči tajnik,
Rojec Vladislav, Litija, urednik »Slovenskega čebelarja«.

Dnevni red:

1. Otvoritev seje;
2. Poročila o delovanju zadruga:
 - a) tajniško poročilo,
 - b) blagajniško poročilo,
 - c) poročilo odseka za tisk in propagando,
 - č) poročilo gospodarskega odseka,
 - d) poročilo odseka za medeče rastline in pašne razmere,
 - e) poročilo odseka za plemenilne postaje;

3. Načelna in podrobna debata o teh poročilih;
4. Poročila podružnic; načelna in podrobna debata o njih;
5. Razgovor o spremembi pravil Čebelarke zadruga in pravilnikov podružnic ter čebelarških družin;
6. Poročilo o ajdovih pasiščih;
7. Proračun za leto 1946;
8. Slučajnosti.

Predsednik zadruga, **tov. prof. Stane Mihelič** otvori sejo ob 9.30 in pozdravi navzoče delegate kakor tudi zastopnika Ministrstva za kmetijstvo **tov. Vinka Kosmerla**. Ker je po delegatih zastopanih 19 podružnic, proglasi sejo za sklepčno.

Citanje zapisnika prve seje odpade, ker je bil zapisnik objavljen v Slov. Čebelarju ter ga je imel priliko prečitati vsak čebelar.

Zapisnik seje z dne 31. januarja 1946. delegati soglasno odobre.

Zaradi odsotnosti zadružnega tajnika prečita njegovo poročilo **tov. Kobal Josip**.

Po ustanovni skupščini dne 15. 8. 1945 je pristopil izvršni odbor naše zadruga takoj k delu. Do novega leta je imel 16 sej, po novem letu do današnje seje 19, skupno torej 35 sej. Na sejah je reševal tekoče zadeve. Prva njegova skrb je bila organizacija zadruga. Zato je ustanovil organizacijski odsek, ki mu je načeloval **tov. Cvetko**. Odsek je priredil po vsej Sloveniji nič manj kot 68 sestankov. Nanje je pošiljal svoje delegate, ki so poročali o delu izvršnega odbora. Po vseh okrajih so bile ustanovljene podružnice Čebelarke zadruga in izvoljeni poslovni odbori. Za sedež podružnice so bili določeni po večini sedeži okrajnih ljudskih odborov. Kjer pa so člani želeli, da bi bil sedež drugod, izvršni odbor temu ni ugovarjal. Tako posluje podružnica za kamniški okraj v Domžalah, za Grosuplje v Stični, za Kočevje v Ribnici. Ker sta se gornjegrajski in šoštanjski okraj politično združila v okraj Mozirje, je izvršni odbor pristal, da še nadalje samostojno poslujeta podružnici v Gornjem gradu in Šoštanju. Prav tako je izvršni odbor dovolil, da samostojno deluje in posluje Čebelarska družina v Slovenjgradcu, ker ima s svojim pristojnim okrajem na Prevaljah velike prometne težave. Na novo je bila ustanovljena podružnica v Slovenski Bistrici, ker je bil ta okraj izločen iz okraja Maribor-desni breg. Delegati so se udeleževali tudi sestankov po posameznih Čebelarskih družinah.

Povprečno se je udeležilo posameznih sestankov okrog 40 čebelarjev. Povsod so kazali navzoči čebelarji veliko zanimanje za zadrugo. Odobravali so združitve vseh čebelarjev v enotno strokovno organizacijo, ki naj nepristransko služi koristim čebelarjev in napredku vsega narodnega gospodarstva.

Tu in tam so čebelarji ugovarjali zaradi desetkratnega jamstva. Delegati so pojasnili potrebo takega jamstva.

Organizacija podružnic in Čebelarskih družin je bila izvršena po pravilnikih, ki jih je izdelal izvršni odbor.

Odseki pri zadrugi. Da bi bilo delo izvršnega odbora čim bolj sistematično in uspešno, smo ustanovili več odsekov. Predvsem naj omenim odsek za tisk in propagando, nadalje gospodarski odsek, odsek za medčrbe rastline in pašne razmere in odsek za plemenilne postaje. Podrobna poročila o delovanju teh odsekov bodo podali njih načelniki.

Uslužbenci. Delo pri zadrugi raste iz dneva v dan. Za delo v zadružni pisarni smo nastavili uradnico, ki oskrbuje tipkanje, pošto in skrbi za upravo lista. Ker moramo voditi za trgovino in upravo skupno knjigovodstvo, smo poverili s tem delom posebno pisarniško moč. V trgovini je trenutno zaposlenih pet oseb, v mizarnici pa trije mizarji. Mesečni izdatki za vse uslužbence znašajo nad 20.000 din.

Zadružni inventar. Mnogo podružnic bivšega Slovenskega čebelarskega društva je imelo svoj inventar, ki je predstavljal lepo premoženje. Podružnice so imele lastne čebelnjake, vozove za prevažanje čebel v pašo, točila, stiskalnice za vosek in satnice, tehtnice, itd. Da se ta inventar ne porazgubi, smo pozvali sedanje podružnice in Čebelarske družine, da o njem proizvedujejo in ugotove, kje je, nakar naj ga prepuste Čebelarskim družinam, ki so stopile na mesto prejšnjih podružnic. Če kdo ne bo hotel izročiti inventarja Čebelarskim družinam, naj odbor pokliče na pomoč pristojno ljudsko oblast, da ga pouči o njegovih dolžnostih. Potrebno je, da to poudarim, ker so znani primeri, ko so si nekateri čebelarji prisvojili naš inventar in ga nočejo vrniti. Za uporabo inventarja je sestavil izvršni odbor poseben pravilnik.

Predavatelji. V času okupacije predavanja in sestanki niso bili dovoljeni. Zamujeno je treba nadomestiti. Podružnice in Čebelarске družine prosijo za predavanja in tečaje. Ker izvršni odbor nima dovolj predavateljev, je pozval podružnice, naj mu sporoče, koliko predavateljev imajo same. Izpit ni bil potreben. Na osnovi prijav smo sestavili spisek predavateljev. Teh je nad 50. Izvršni odbor jih bo dirigiral po posameznih podružnicah in Čebelarskih družinah. Neobhodno pa je potrebno, da se udeleže takega predavanja vsi čebelarji iz tamkajšnje okolice. Zalostno je, če pride predavatelj in vidi pred seboj le nekaj čebelarjev. V zimskem času so bila teoretična, v letnem pa praktična predavanja v čebelnjakih. Ne pozabite povabiti mlade čebelarje, ker je mladina naša bodočnost. Rad bi vam povedal v svojem poročilu, koliko čebelarskih predavanj je bilo po vsej Sloveniji, vendar tega ne morem storiti, ker so dosedanja poročila nepopolna. Upam, da bo v bodoče bolje, ker smo uvedli za podružnice in družine vprašalno polo, na kateri je tudi vprašanje glede predavanj.

Pristopne izjave. Mnogo nepotrebnega dela povzročajo zadrugi nepravilno izpolnjene pristopne izjave. Ta ne navede svojega poklica, oni pozabi na označbo pošte, tretji pošlje pristopno izjavo nepodpisano. Na hrbtu ne navedejo števila čebeljih družin. Zaradi takih pomanjkljivosti mora zadrugna uprava vračati pristopne izjave v popravilo in v izpolnitve. Da je to zamudno delo, mora biti vsakomur jasno. Poudarjam tudi, da mora pristopno izjavo vsakdo sam podpisati. Zavedajte se, da je pristopna izjava dokument, ki mora biti po predpisih zadrugnega zakona v popolnem redu.

Naročnina. Ker ima uprava zadruge visoke letne izdatke pri režiji, ni mogla tudi v letu 1946 brezplačno pošiljati list »Slov. čebelar« svojim zadrugnikom. Morala je določiti naročnino, ker sicer ne bi mogla kriti visokih tiskarniških izdatkov. Izvršni odbor je zato sklenil, da plača član 40 din, nečlan pa 60 din naročnine. Omenjam to zato, ker mnogi zadrugniki mislijo, da je z deležem plačano že vse. Ti naj pomnijo, da je delež last zadrugnika in tako rekoč posojilo zadrugi, ki mu ga mora vrniti, če ga odpove, ali ko mine jamstvo. Več zadrugnikov je list vrnilo s pripombo, da ga ne sprejmejo. Vse te opozarjamo na člen 5., tretji odstavek zadrugnih pravil, ki predpisuje, da mora vsak zadrugnik plačati tudi letni prispevek za sprejemanje zadrugnega glasila. Izvršni odbor je sklenil, da bo zadrugnike, ki ne bodo plačali naročnine do decembra vsakega poslovnega leta brisal iz zadruge.

Zadrugne izkaznice. Zadrugno izkaznico prejme vsak član, ki je bil sprejet v zadrugo. Hranite jo skrbno. Brez nje ne dobi nihče v naši trgovini čebelarskih potrebščin. Izkaznice ne posojujte nikomur! Ne dajte se pregovoriti in ne dovoljujte, da bi nezadrugniki izkoriščali naše zadrugne ustanove!

Direktni člani. Mnogi čebelarji so plačali zadrugni delež in pristopnino v zadrugni pisarni. Zato mislijo, da so direktni člani zadruge. Vsi taki naj vedo, da zadruga »direktnih« članov ne pozna. Da se ne bi godile kake zlorabe, je izvršni odbor sklenil, da zadrugna blagajna sicer lahko sprejme denar in pristopnino, kakor tudi pristopno izjavo, za vsakega takega člana pa mora dobiti od podružnice oziroma Čebelarске družine izjavo, ali naj ga sprejme v zadrugo, ali ne. Po pritrdilnem odgovoru ga uvrsti v njegovo pristojno podružnico. Direktnih članov torej v zadrugi ni.

Seja širšega upravnega odbora. Ta je bila 31. januarja 1946 v Ljubljani. Na njej so bili navzoči vsi člani izvršnega odbora in zastopniki vseh podružnic. Predsednik tov. Mihelič se je dotaknil v svojem govoru vseh glavnih zadrugnih zadev. Poročali so še tajnik, blagajnik in načelniki posameznih odsekov. Vsi referenti so poskušali dati točna poročila o delovanju svojega odseka, da bi tako dobili zastopniki podružnic čim bolj popolno sliko o delovanju zadruge. Nato so sledila poročila zastopnikov podružnic. Tako smo dobili po izmenjavi obojestranskih poročil jasno sliko o celotnem delovanju naše zadruge.

Nadzorni odbor. Nadzorni odbor je imel štiri seje. Pregledal je vse poslovanje zadruge. Ugotovil je, da je bila večina sklepov izvršena. V zadrugi se je pokazal velik napredek. Zahteval je mnogo dela, ki mu je mogel biti izvršni odbor kos le tako, da je zvišal število uslužbencev. Uredilo se je vprašanje knjigovodstva, ki je bilo dalje časa v zastoju. To in predpisi o valorizaciji, ki jo je bilo treba izvesti, so vzrok, da ni zadruga sklicala letne skupščine. Ker pa je naša zadruga začela s svojim poslovanjem šele v drugi polovici poslovnega leta, se lahko v smislu doslej veljavnih zakonskih določil o gospodarskih zadrugah priključi po-

slovanje k prihodnjemu letu, iz česar sledi, da redna skupščina lahko odpade. Ker bi zaradi sklicanja skupščine imela zadruga gotovo nad 40.000 din izdatkov za plačilo stroškov vsem delegatom, jo je izvršni odbor za letos odpovedal. Če pa bo današnja seja sklenila drugače, se bo skupščina vršila.

Stanje čebel in čebelarstva. Nobeno ustvarjalno delo ni mogoče brez točne evidence, a evidenca ni mogoča brez statistike. Statistika je najmočnejše orožje v naših rokah. Statistične podatke uporabljamo pri vseh svojih vlogah, ki jih pošiljamo oblastvom in z njimi prosimo podpore in pomoči. Če statistike nimamo, svojih prošenj ne moremo utemeljiti in podpreti. Izvedba načrtne obnove našega čebelarstva je odvisna največ od pravilne statistike.

Ker nima naša zadruga o čebelarstvu nobene točne statistike, ki bi obsegala vso Slovenijo, se je odločil izvršni odbor, da jo izvede s sodelovanjem svojih podružnic in Čebelarskih družin. Izdal je posebne vprašalne pole, ki naj bi jih izpolnili vsi čebelarji. Po zbranih podatkih bi ugotovili točno število vseh včlanjenih in nevlanjenih čebelarjev, število čebelnjakov, točil, tehtnic, stiskalnic, kakor tudi število prevaževalcev v razne paše. Razen tega bi spoznali, kakšno čebeljo pašo imamo, koliko medu in voska pridemo itd. Ali bi ne bilo to zanimivo? Na žalost pa moramo povedati, da se nekatere Čebelarske družine niso oprijele resno tega dela. Mnogi čebelarji se sploh niso prijavili iz strahu, da bo treba oddati med in vosek, plačati davek itd. Torej zopet stara pesem! Kdaj se bomo vendar otresli teh starih pomislekov in začeli res novo življenje, ki bo v prid nam čebelarjem ter v korist narodu in državi? Zaradi pomanjkljivosti bomo morali izvesti popis čebelarstva ponovno. Naj še omenim, da bo zadruga predložila statističnemu uradu Slovenije le gole številke brez navedbe kakega imena.

Enotno poslovanje. Nekatere podružnice tožijo v svojih mesečnih poročilih, da ne prejemajo od podrejenih Čebelarskih družin nikakih mesečnih poročil, če pa jih prejmejo, so zelo pomanjkljiva. Zato tudi same ne morejo točno in pravilno poročati. Da bi odpravil ta nedostatek, je založil izvršni odbor zadruga vprašalno polo, ki jo je razposlal vsem podružnicam, te pa Čebelarskim družinam. Odgovori na vprašanja so lahki, Tovariši tajniki, uporabljajte pridno vprašalne pole in olajšajte svoje poslovanje in poslovanje podružnic! Upoštevajte navodilo, ki je natisnjeno na zadnji strani »Vprašalne pole«!

Proslava 1. maja. Naša zadruga se je udeležila dne 1. maja praznika dela. Pripravili smo tri vozove. Prvi je kazal, kako so naši predniki prevažali kranjce na pašo, drugi lep moderen tovorni avtomobil je bil naložen z AZ panji. Opremljen je bil z napisom »Tako prevažamo čebele na pašo danes«. Na tretjem vozu so izdelovali satnice, odkrivali z vilicami meden sat na stojalu in kazali praktično, kako točimo med. Voz je nosil napis »Med naj bo živilo delavnega ljudstva«. Ker smo morali vse to pripraviti v zadnjem hipu, nismo mogli pripraviti vsega tako, kot smo prvotno nameravali.

Tovariši! Obvestil sem vas o najvažnejših zadevah, ki se tičejo zgolj tajniškega poslovanja in poslovanja zadrugačne uprave. Jasno sliko o celotnem delovanju zadruga si boste ustvarili, ko boste slišali še ostala poročila.

Blagajniško poročilo poda. tov. Cvetko Franc:

Moje poročilo ne bo preveč zanimivo. Saj veste, da gole številke niso privlačne. Da pa le ne bo preveč suhoparno, sem vpletel v poročilo nekaj statističnih podatkov.

Predvsem poudarjam, da je organizacija zadruga popolnoma uspeła. Do novega leta 1945 je pristopilo v zadrugo 2499 čebelarjev, ki so prijavili 2531 deležev, plačali pa 253.100 din. Do danes je podpisalo pristopno izjavo 4933 čebelarjev in plačalo 4976 deležev, kar da skupno 497.600 din. Če prištejem k tem zadrugnikom še okrog 250 članov bivše Čebelarske zadruga uslužbencev drž. železnic, ki niso priglasili do 31. decembra 1945 svojega izstopa, šteje danes naša zadruga okrog 5280 zadrugnikov. S tem smo prekoračili predvojno stanje za okrog 1700 članov, kar je lep napredek in kaže visoko zavednost slovenskih čebelarjev.

Vem pa tudi, da je še mnogo čebelarjev izven naše zadruga. Vabimo jih, da opuste svoje pomisleke in stopijo v naš krog.

Ne smem pozabiti povedati, da se pridno organizirajo tudi čebelarji v Slovenskem Primorju. Obnovili so nekdanjo Čebelarsko zadrugo v Gorici in dobro napredujejo. Po dosedanjih podatkih je pristopilo v zadrugo že nad 300 čebelarjev, ki jim pošiljamo naše glasilo »Slovenski čebelar«.

Vseh podružnic je 26, ki štejejo okrog 160 Čebelarških družin. Člani so porazdeljeni po podružnicah takole:

I. Ljubljansko okrožje:

Grosuplje 178, Jesenice 354, Kamnik 258, Kranj 306, Ljubljana 611, Rakek 96, Škofja Loka 254 2037 članov

II. Celjsko okrožje:

Celje 261, Gornji grad 171, Šoštanj 93, Konjice 118, Šmarje pri Jelšah 71, Trbovlje 170 884 ..

III. Mariborsko okrožje:

Dol. Lendava 64, Ljutomer 110, Maribor 311, Murska Sobota 63, Prevalje 322, Ptuj 191, Radgona 157, Slov. Bistrica 52 1270 ..

IV. Novomeško okrožje:

Crnomelj 123, Kočevje 87, Krško 293, Novo mesto 152, Trebnje 59 718 ..

V. Izven Slovenije

24 ..

V celoti torej 4933 članov

Po poklicu so člani razdeljeni takole:

Kmetov je	2299	moških in	185	žensk.	skupaj	2484	ali	50.4 %
obrnitnikov	775	..	..	7	..	782	..	15.98%
industrijcev	2	..	..	—	..	2	..	0.04%
delavcev	383	..	..	17	..	400	..	8.1 %
uradnikov	196	..	..	11	..	207	..	4.5 %
učiteljev	111	..	..	7	..	118	..	2.4 %
železničarjev	196	..	..	6	..	202	..	4.2 %
trgovcev	109	..	..	13	..	122	..	2.4 %
upokojencev	162	..	..	7	..	169	..	3.4 %
profesorjev	16	..	..	—	..	16	..	0.5 %
čebelarjev	58	..	..	3	..	61	..	1.2 %
zdravnikov	17	..	..	—	..	17	..	0.5 %
duhovnikov	26	..	..	—	..	26	..	0.5 %
sodnikov	5	..	..	—	..	5	..	0.1 %
raznih	289	..	..	33	..	322	..	6.5 %

Vseh je 4644 moških in 289 žensk, skupaj 4933 ali 100 %

Od teh je pismenih 4932, eden pa je nepismen.

Morda se ne bodo pravkar navedene številke docela ujemale s številom članov, ki jih navajajo podružnice v svojih poročilih. Razlike utegnejo nastati zaradi tega, ker nekateri člani še niso prijavljeni in pri zadrugi uvrščeni. Tu in tam se vršijo še poizvedbe. Upajmo, da bomo spravili vse te difference kmalu v popoln sklad.

Od 1. januarja 1946 do danes je zadržna blagajna

prejela din 2.554.721.—
izdala 2.416.411.—

V Poštni hranilnici so znašala

vplačila 869.923.—
izplačila 772.624.—

Podrobni izdatki:

Tisk 4 številke »Slov. čebelarja« 38.653.—
Ekspedicija lista 1.731.—
Znamke po Novem letu 4.190.—
Potnine 4.646.—
Uslužbenci 69.134.—
Delavci v mizarnici 43.383.—
Delavci v satnišnici 42.150.—
Stampiljke 1.684.—
Knjige in tiskovine 3.405.—

Vse navedene številke nam pričajo, da je bilo naše denarno poslovanje kaj živahno in da je delo v zadrugi silno naraslo.

Bil sem prepričan, da vam bom na današnji seji poročal tudi o računskem zaključku za l. 1945. Toda valorizacija nam je vzela mnogo časa, preden smo jo izvršili. Ves elaborat smo predložili revizijskemu oddelku pri Inicijativnem združenem odboru za Slovenijo, ta pa ga je predložil Ministrstvu za finance. Ko ga bo ministrstvo odobrilo, mu bomo priključili še računsko poslovanje za mesec december 1945 in tako potem sestavili bilanco za leto 1945.

(Dalje prihodnjič.)

DELOVANJE IZVRŠNEGA ODBORA ČEBELARSKE ZADRUGE

14. seja dne 27. maja 1946. Po podanih poročilih smo sklenili:

Skupščina se letos ne bo vršila. Namesto nje bo 30. junija seja širšega upravnega odbora. Če bo pa na tej seji sklenjeno drugače, se bo skupščina vršila.

Sestavili smo dnevni red za sejo širšega upravnega odbora. Zanj naj pošljejo podružnice svoja poročila po predloženih jim obrazcih.

V komisijo za določitev ajdovih pasišč smo izvolili tovariše: Miheliča, Cvetka, Košmerla in Riharja.

Točen in čisti med bo zadruga plačevala podružnicam kilogram po 105 din. Od kupne cene dobi čebelar 100 din, podružnica pa 5 din. Vse stroške nosi zadruga. Če posodi zadruga posodo, odtegne 2 din pri kilogramu. Podružnicam bomo poslali primerno okrožnico. Navod bomo naprosili, da razdeli star med, ker posodo nujno potrebujemo.

Pri Westnu v Celju bomo naročili 2000 posod za med po 50 kg. Tvrdko bomo vprašali, ali bi nam izdelovala tudi kotle za točila.

V načelu smo odobrili knjigo prof. Josipa Verbiča »Vzreajmo čim boljše čebele«. Preden oddamo knjigo v tisk, jo bosta pregledala tov. Raič in Rojec.

Določili smo honorar za sotrudnike pri »Slovenskem čebelarju«. Plačevali bomo samo strokovne članke, in sicer borgis vrsto po 150 din, petič pa po 2 din. Male in velike oglase bomo zaračunavali. Oglasi podružnic so brezplačni.

V prihodnji številki lista bomo začeli objavljati poročila opazovalnih postaj. Imena opazovalcev bomo navedli. Kdor ne pošlje poročila, mu bomo opazovalne predmete odvzeli.

Letos je satnišnica izdelala 9252 kg satnic.

V zadrugo smo sprejeli 57 čebelarjev.

15. seja dne 3. junija 1946. Poslevodeči tajnik je poročal o tekočih zadevah. Sprejeli smo tele sklepe:

Zadruga bo uredila s podružnico v Mariboru vprašanje čebelnjaka v Starošincih.

Stroje in orodje v mizarnici bomo zavarovali, prav tako zalogo lesa.

Tov Rihar bo sestavil skupno poročilo o opazovalnih postajah. V zadrugo smo sprejeli 46 članov.

Na znanje smo vzeli poročilo poslevodečega tajnika o številu članstva po podružnicah in po poklicu v odstotkih. Poročilo bo prečitano tudi na seji širšega upravnega odbora.

16. seja dne 11. junija 1946. Na znanje smo vzeli tekoča poročila.

Odgovor na ugovor čebelarjev iz Gorij bo napisal prof. Raič.

Pri Čebelarski družini Drnovo bo predaval 29. junija tov. Peternel.

Državnemu petrolejskemu podjetju »Jugopetrol« bomo dali v najem rezervar za bencin. Naredili bomo pismeno pogodbo.

Tov. Mihelič in Rojec sta ugotovila dejansko stanje plemenilne postaje na Kopiščih. Postajo bo vodil po otvoritvi tov. Malešič.

V zadrugo smo sprejeli 54 čebelarjev.

17. seja dne 17. junija 1946. Poslevodeči tajnik je poročal o tekočih zadevah. Sklenili smo:

Vodstvo detailne trgovine bo prevzel uslužbenec Jelnikar. Poskrbel bo za strokovnjaško ureditev trgovine. Uslužbenka Treo bo vodila blagajno in ekspedicijo blaga ter korespondenco.

Nove panje naj dobe v prvi vrsti podružnice, ki dobavljajo zadrugi med.

Ker bo dobila zadruga več tisoč kilogramov voska, bomo vsega predelali v satnice, ki bodo poslej v prosti prodaji.

Od UNRRA-e bomo kupili tovorni avto. Pred nakupom ga bo natančno pregledal izkušen mehanik.

Odsek za tisk in propagando bo pregledal strokovne knjige, ki jih je ponudila v nakup tov. Zupančeva.

V zadruho smo sprejeli 15 čebelarjev.

18. seja dne 24. junija 1946. Sklepi: Tov. Cvetko bo vodil kontrolo o uporabi tovornega avtomobila. Nadomestoval ga bo tov. Arko.

V službo bomo vzeli izučenega šoferja. Ob prostem času ga bomo zaposlili drugod. Plačo bo prejemal po uredbi.

Vožnje s avtom bomo zaračunali din 15.— od km, pri vožnji nad 10 km dalje. V Ljubljani in za proge do 10 km bomo računali din 20.— za km. Zadruga, zadrugniki in Ministrstvo za kmetijstvo imajo 20% popusta. Prav tako bomo dali popust naročniku, ki bo preskrbel povratni tovor. V knjigi o uporabi avta bomo vpisovali tudi uro prijave. Avto bomo prijavi in zavarovali.

Dnevnikom bomo poslali primeren oglas, da iščemo strokovnjaka za peko medenega peciva. Ozirali se bomo predvsem na prijavljence, ki bodo imeli lastne priprave za izdelovanje peciva.

Glede izdelovanja satnic in plačevanja prometnega davka bomo naredili ponovno vlogo in prosili z njo za pojasnilo.

Dokler se ne ponudi boljša prilika, bomo oddajali tropine tov. Ivanu Verbiču, ki jih bo plačeval kg po din 2.—. O sklepu bomo obvestili podružnice.

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je nakupilo 140.000 kg črne semenske ajde, ki jo je razdelilo med okrajne ljudske odbore, ti pa jo bodo oddali interesentom. O tem bomo obvestili podružnice.

Naročnino za list lahko plačajo revnejši čebelarji podružnicam v 4 mesečnih obrokih. Kdor je ne bo plačal do decembra, bo črtan kot član.

Inventar bivše čebelarke podružnice v Veliki Nedelji naj se razdeli sorazmerno po članih sedanjih Čebelarskih družin v Sv. Lenartu in Veliki Nedelji.

Na seji širšega upravnega odbora bomo pojasnili članom, da je bojazen tistih, ki nočejo prijaviti svojih čebeljih družin iz strahu pred obdavčenjem, nepotrebna, ker bo zadruga predložila statističnemu uradu Slovenije samo gole številke.

Cene točilom smo določili na din 2950.—.

Za ajdova pasišča so prijavi čebelarji okrog 16.000 čebeljih družin.

19. seja dne 28. junija 1946. Sklenili smo: Zaradi izdelovanja medenega peciva bomo stopili v stik s tvrdko Jeras, ki bo računala samo režijske stroške.

V Logatecu bomo priredili sporazum z Ministrstvom za kmetijstvo in gozdarstvo tečaj za izdelovanje medenega peciva.

Razno statistične podatke čebelarjev bosta kontrolirala tov. Košmerl in Mihelič.

Pri Zadrugi in kmetijski banki v Ljubljani bomo prosili za kredit 1.000.000 din.

Uvedli bomo postopek za izbris vknjižbe pri Mestni hranilnici ljubljanski.

Stroje in orodje v mizarnici bomo zavarovali za din 135.000.—.

Odobrili smo proračun v znesku din 961.000.—, ki ga bomo predložili seji širšega upravnega odbora.

DELOVANJE NADZORNEGA ODBORA ČEBELARSKE ZADRUGE

4. seja dne 29. junija 1946. Po podanih poročilih smo pregledali poslovne knjige in račune. Ugotovili smo, da je za vsak predmet v prodajalnici narejena pravilna kalkulacija.

Vzeli smo na znanje poročilo o valorizaciji.

Udeležili se bomo seje širšega upravnega odbora.

Priporočamo, da določi izvršni odbor točen termin za izhajanje lista. Določeni rok naj urednik upošteva.

Izvršni odbor naj podvzame potrebne korake, da bo čimprej izšla knjiga prof. Verbiča »Vzrejajmo čim boljše čebele«.

Z zadovoljstvom smo vzeli na znanje, da je izvršni odbor nastavljal v prodajalni tov. Jelničarja.

Ugotovili smo, da izvršni odbor sprejete sklepe izvršuje. Pregledali smo proračun za leto 1946. Ker so izdatki izredno visoki, priporočamo izvršnemu odboru čim večjo previdnost in natančnost. Nujno potrebna sta računski zaključek za leto 1945 in surova bilanca za prvo polovico poslovnega leta 1946.

Urediti je treba ajdova pasišča in pospešiti obnovitev plemenitnih postaj.

Satnice.

Ker se je posrečilo Čebelarški zadrugi dobiti več tisoč kg voska, bomo odslej prodajali satnice v prosti prodaji, toda v omejeni količini. Dolžnost vsakega zadrugnika je, da tudi poslej zamenjuje svoj vosek v naši zadrugi trgovini za satnice.

Tropine.

Dokler se ne posreči izvršnemu odboru naše zadruge kupiti primeren aparat za ekstrakcijo tropin, jih bomo odajali ponudniku, ki plača za vsak kilogram dobrih in suhih tropin po 2 din. Dotičnik bo prevzemal tropine tudi pri posameznih čebelarjih ali pri podružnicah po deželi. Kdor jih bo imel na prodaj, naj o tem obvesti tovariša Iva Varbiča v D. M. v Polju, št. 61.

Naročnina za list.

Po določilu 3. odstavka 5. člena naših zadrugnih pravil je primorano vsak zadrugnik plačati letni prispevek za list »Slovenski čebelar«. Revni zadrugniki lahko plačajo naročnino 40 din v 4 mesečnih obrokih. Zadrugnike, ki naročnine do decembra vsakega leta ne bodo plačali, bo izvršni odbor črtal iz zadruge. Zadruga ne more pošiljati lista brezplačno, ker znašajo vsi stroški za izdajanje nad 240.000 din.

Statistika čebelarstva

je nujno potrebna. Podružnice, ki doslej še niso poslale poročil na obrazcu B, prosimo, da z delom pohite. Onih, ki tega ne bodo storile do 10. avgusta t. l., ne bomo upoštevali pri razdeljevanju krmilnega sladkorja. Če nimajo dovolj tiskovin, naj jih naroče! Ker nekateri čebelarji ne prijavijo svojih čebel iz strahu pred obdavčenjem, jih opozarjamo, da statistični urad Slovenije imen prijavljencev ne zahteva. Sporočili mu bomo samo gole številke.

Obdavčenje čebel

kot takih se ne bo izvršilo. Čebelarji-kmetovalci so pri tem sploh izvzeti. Treba pa bo plačati prispevek od čistega donosa, ki ga ima čebelar od svojih čebel. Temu se ne moremo in ne smemo izogniti.

Vprašalne pole

so prejele vse podružnice. Vsaka pola ima na eni strani vprašanja, na drugi strani pa navodila. Ravnajte se po navodilih in redno pošiljajte svoja poročila!

Družine naj jih pošljejo svoji pristojni podružnici, ta pa naj sestavi na osnovi teh skupno poročilo in naj ga predloži zadrugi. Namen vprašalnih pol je poenotenje poročil. Prepisov sejnih zapisnikov ali zapisnikov o sestankih ni treba predlagati. Zadoštujejo samo kratki podatki in predlogi.

Dopisi

na zadrugo naj bodo preprosti in oddeljeni po predmetih. Ločite vsaj organizacijske zadeve od naročil za čebelarstvo potrebščine. Zavedajte se, da ne rešuje dopisov in naročil samo ena oseba v pisarni, marveč več referentov. Naročila za čebelarstvo potrebščine in tovrstne reklamacije prejme čebelarna. Skušajte torej za vsak predmet napisati poseben, a kratek dopis. S tem se bomo izognili pomotam in tudi pozabam.

Položnice

še vedno niso v redu. Kadar nakazujete z njimi denar, označite na hrbtni strani, čemu ga pošiljate. Navedite: za deleže in pristopnino, za članarino, za knjige, za čebelarstvo potrebščine itd. Naša položnica ima čekovno številko 11.066. Čekovne položnice s številko 15.645 ne uporabljajte več, ker smo to številko odpovedali.

Na pristopnih izjavah

ne pozabite navesti poklica. To je važno, ker moramo voditi točno statistiko o poklicih in jo predlagati na pristojna mesta.

Tovorni avto,

ki ga je kupila naša zadruga, si lahko izposodi vsak zadrugnik. Za uporabo bo plačal znesek po določeni tarifi. Zadrugniki imajo pri naročilu 20% popust. O naročilih bomo vodili posebno knjigo. Vanjo bomo vpisovali po potrebi tudi uro naročila. Najem in naročila bodo izvršena po vrstnem redu prijav.

Zdravstveno stanje

čebeljih družin na področju podružnice Jesenice ni sumljivo, kakor je bilo objavljeno v zapisniku prve seje širšega upravnega odbora na strani 140. našega lista, marveč odlično, kar ugotavljamo z velikim veseljem.

Zadrugne izkaznice

reklamirajo nekateri čebelarji. Te opozarja zadruga uprava, da je vse razposlala. Povprašajte zanje pri svojih podružnicah!

da zožiš žrela napadenih panjev, pri nekoliko hujšem pa je treba seči po bolj učinkovitih sredstvih. Nekateri čebelarji namočijo sukneno krpo v surovo karbolno kislino in jo obesijo nad doletališče, drugi raztrosijo po bradah razrezano čebulo, česenj ali bezgovo cvetje, tretji zasenčijo žrela z lesenimi pokrovi, ki imajo samo ob straneh ozke izhode, itd. Ako ropa domač panj, lahko roparja in ropani panj zamenjaš. Pametno je tudi roparja za kaka dva dni pripreti ter prenesti na hladen in zatemnjen prostor. Če odstraniš samo napadeni panj, se vržejo roparice na soseda.

Pri hudem ropu, zlasti, ko je ves čebelnjak v ljuti borbi, pa bi zgubljal, če bi skušal po tem ali onem izmed naštetih načinov zavreti divjanje čebel, samo na dragocenem času. Tedaj ne pomaga ne smrad, ne dim, ne ogenj, ne voda. Edini izhod je v tem, da zapreš vse panjove in jih prepelješ za daljšo dobo na kako drugo mesto, ki je vsaj 4 km oddaljeno od prvotnega stojišča.

Opozoriti je treba še na tihotapstvo. Tudi tihotapke so neke vrste roparice, toda te ne nastopajo nikdar agresivno, temveč se skušajo sprijazniti s tujimi stražnicami in se pod krinko domačnosti prikrasti do medenih zalog. Ker ni pri tem načinu ropa opaziti pred žrelom nikakih sovražnih izpadov, ostane največkrat prikrito čebelarjevim očem. Potrebna pa je tudi v takem primeru čim večja pazljivost, kajti tihotapstvo se lahko čez noč sprevrže v pravi rop.

V drugi polovici avgusta se pobelijo polja z ajdovim cvetjem. Ajda je zadnje čebelarjevo upanje. Če še ta odreče, mu ne preostane nič drugega, kakor pospraviti iz medišč prazne sate in se pravočasno pobrigati za krmilni sladkor. Ajda seveda ne raste povsod. Tudi ne medi povsod enako dobro. Če je ni v tvojem okolišju in če hočeš biti deležen njenega blagoslova, moraš prepeljati panje tja, kjer je je v izobilju. Srbi pravijo, da »na osovini rodi med«, s čimer hočejo povedati, da moreš računati z večjim pridelkom medu edino tedaj, če imaš panje stalno na vozu, to se pravi: vedno pripravljene, da jih prepelješ v kak tak kraj, kjer se je odprla nova paša.

Važnosti prevažanja se nekateri čebelarji še premalo zavedajo, dasi je to edino sredstvo za uspešno izkoriščanje medovitih virov. Zgodi se, da se ta ali oni čebelar po dolgem oklevanju vendarle odloči za prevoz, toda po naključju se mu ravno ta prvi poizkus docela ponesreči. Čebele se vrnejo s paše prazne in od njih nima nič drugega kakor zgolj stroške. To ga tako oplaši, da ga je kasneje skoraj nemogoče navdušiti za drugi tak poizkus. Vedeti pa je treba, da je prevažanje vedno nekoliko tvegano. Loterijska igra! Včasih zadeneš, včasih zgubiš. Dokazano pa je, da v tej igri ne moreš zgubiti, ako stalno igraš, ako stalno prevažаш. Imeti bi moral že posebno smolo, da bi se ti prevažanje po večletni bilanci ne rentiralo.

Prevažanje ima kajpada svoje zahteve. Predvsem morajo biti panji izdelani in urejeni nalašč za ta namen. Opremljeni morajo biti z dovolj velikimi dušniki, s prečnimi zaporami za pritrditev okvirnih vrat in po možnosti tudi z ročaji za prenašanje. Na pot smejo le močne družine. Slabiče je treba pustiti doma, ali pa jih pred odhodom združiti. Nezažičeni sate se zaradi sunkov in vročine zlasti ob povratku, če so polni, radi zrušijo. Zato niso primerni za prevoz.

Čebelarjem z nekaj panji se prevažanje ne splača, ker bi mu stroški požrli ves zaslužek pri medu. Ali naj zato ostane doma? Nikakor ne! Pridruži naj svoje panje k panjem kakega večjega čebelarja, če tega v njegovem kraju ni, pa naj čebelarke družine, odnosno podružnice organizirajo skupne prevoze.

Če je ajdova paša količjak ugodna, se zaleganje, ki je v juliju skoraj docela zastalo, zopet dvigne. A to je važnejše kakor med, ki ga čebelar iztóči kot zadnji letni pridelek. Jesenska zalega je spomladanska delovna sila in čim večja je ta, tem boljše bodo družine uspevale v prihodnjem letu. Če je paša toliko dobra, da čebele sproti zalijejo vsako celico, iz katere izleze kaka mladica, lahko družina znatno oslabi. Nekateri čebelarji svetujejo, da v takem primeru odmaknemo maticijo rešetko od sprednje stene panja in damo matici možnost zaleganja tudi v medišču. Virmašan celo trdi v svojem zadnjem članku, da so take družine nanesele vedno več medu kakor druge, pri katerih je bila matica omejena zgolj na plodišče. Toda tu ne gre za večji pridelek medu, temveč za razširjenje plodišča in pomnožitev jesenske zalege. Seveda nastanejo zaradi tega neprilike pri točenju, toda te niso takega značaja, da jih ne bi bilo mogoče premostiti. Močno zaležene sate iz medišča je pač treba kasneje prestaviti v plodišče, stranske medene sate iz plodišča pa na njih mesto v medišče. Matici zabranimo znova dostop v medišče in s točenjem toliko počakamo, da izleze tamkaj vsa zalega.

Čebelarske potrebščine, ki jih ima Zadružna čebelarna v zalogi:

AŽ panji na 9 in 10 satov
Polovičarji na 9 satov
Kranjci
Satnice
Palice za AŽ panje na 9 in 10 satov
Tečaji, francoski
Škrnjaki vseh velikosti
Šarnirji, ozki
Zapahi za okenca
Vijaki razne velikosti
Mreže za okenca
Matične rešetke
Kvačice
Šablone za zabijanje kvačic
Zabijači
Kvačnice
Satniki, nezbiti
Zapahi za žrelo na babico
Zapahi, dvokrilni
Kotniki
Žica
Stojala za odlaganje posameznih satov
Omelca
Pitalniki
Turinški baloni brez podstavkov
Matičnica (prof. Verbičeva), kranjica,
Matičnica za plemenilnike
Škatlica za pošiljanje matic
Posnemači
Stojala za odkrivanje medenega satja
Priprava za zbijanje satnikov
Deščice za zažičevanje satnic
Sipalniki »Ideal«
Sipalniki, leseni za panje na 9 ali 10 satov
Točila za 3 in 4 sate
Gonila za točila
Čebelarske maske iz pocinkane žične mreže
Noži za izpodrezavanje satja
Strgulje za snaženje AŽ-panjev
Lončki za med: $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, 1 kg
Razne etikete
Društveni znaki
Clanske izkaznice
Kolajna »Antona Janše«

Knjige:

Čebelne bolezni
Anton Janša
Vrednost in uporaba medu
Zbornik 1944 — vezan in broširan